

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903. Första Kammaren. N:o 50.

Måndagen den 11 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Anmäldes och bordlades statsutskottets memorial n:o 86, med anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande statsutskottets utlåtande n:o 52 i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande af kronojord för framdragande af vissa elektriska ledningar.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 378, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 39, i anledning af väckt motion angående skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om nedsättning af priset å apoteksvaror, beslöt Första kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 2.

Vid föredragning af två från Andra Kammaren ankomna protokollsutdrag, n:is 370 och 377, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts nedannämnda utlåtanden:

n:o 37, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning, huru lättnader i kostnaderna för laga skifte må kunna beredas skiftesdelägarne m. m., och

n:o 38, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående innehållet i prästbetyg,

beslöt Första Kammaren hänvisa dessa ärenden till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Herr *Bergström* väckte en motion, n:o 62, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade bestämmelser rörande trafikområdet af järnvägen Gellivare—Riksgränsen m. m.

Denna motion hänvisades till statsutskottet.

Anställdes jämlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 84 föreslagna och af båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med Första Kammaren vill,

I) att Riksdagen, i anledning af hvad Kungl. Maj:ts under 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 och 9 hufvudtitlarna föreslagit i fråga om beviljande af anslag till dyrtidstillägg, må, för beredande af dyrtidstillägg för innevarande år åt en del tjänstemän och betjante inom de olika departementen jämte därtill hörande ämbetsverk, kårer och stater, under nedannämnda hufvudtitlar på extra stat för år 1904 anvisa särskilda förslagsanslag till följande belopp, nämligen:

under andra hufvudtiteln	kronor	63,000:—
» tredje	»	»	4,200:—
» fjärde	»	»	15,000:—
» femte	»	»	120,000:—
» sjätte	»	»	900,000:—
» sjunde	»	»	200,000:—
» åttonde	»	»	450,000:—
» nionde	»	»	85,000:—

att utbetalas med iakttagande, att för beräkning af dyrtidstillägg skola gälla följande grunder:

1:o) Dyrtidstillägg utgår med tio procent å kontant aflöning, dock icke i något fall med högre belopp än 500 kronor.

2:o) Från åtnjutande af dyrtidstillägg undantagas:

a) de tjänstemän och betjante, i hvilkas aflöning ingår bostads- eller boställsförmån in natura;

b) de tjänstemän, hvilkas aflöningsförmåner af statstjänst för innevarande år uppgå till högre belopp än 7,000 kronor;

c) de tjänstemän och betjante, hvilkas sammanlagda inkomster af arbete, dyrtidstillägget oberäknadt, år 1902 af vederbörande taxeringsmyndigheter uppskattats till högre belopp än 7,000 kronor;

d) de tjänstemän och betjante, hvilkas aflöningsförmåner vid 1901 eller 1902 årens riksdagar ny- eller omreglerats efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande.

3:o) Dyrtidstillägg må allenast tilläggas tjänstemän och betjante, hvilkas aflöning blifvit af Konung och Riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter af Riksdagen pröfvade grunder.

4:o) Dyrtidstillägg beräknas endast å aflöningsförmåner, hvilka utgå af statsmedel. Där aflöning bestrides dels af statsmedel, dels ock af andra medel, beräknas dyrtidstillägg endast å den del däraf, som utgår af statsmedel, dock att åt lärare och tjänstemän vid universiteten och lärare vid allmänna läroverken, i hvilkas aflöning ingå jämväl andra medel än statsmedel, dyrtidstillägg må beräknas å hela det belopp, hvartill aflöningen blifvit, på sätt i näst föregående moment sägs, bestämd att minst uppgå.

5:o) Dyrtidstillägg beräknas å följande slag af aflöningsförmåner;

lön;

tjänstgöringspenningar, däri inberäknadt häradskrifvare tillkommande tillägg till deras fasta tjänstgöringspenningar;

kontant bostads- och inkvarteringsersättning;

arfvode;

beklädnadsersättning vid flottan;

med lön likställt lönetillägg; samt

dagaflöning vid flottan.

6:o) Dyrtidstillägg till den, som af statens medel åtnjuter lön eller arfvode för två eller flera befattningar, utgår endast för en af dessa, nämligen för den, som medför högsta aflöningen, eller, därest denna på mer än ett ställe är lika, för den af dem, till hvilken han först blifvit befordrad; samt

7:o) Dyrtidstillägget anses tillhöra lönen.

II) att dyrtidstillägg i enlighet med de af utskottet föreslagna grunder jämväl skall för innevarande år utgå till tjänstemän och vaktmästare vid flottans pensionskassa;

III) att, i anledning af hvad justitieombudsmannen föreslagit, Riksdagen, för beredande af dyrtidstillägg enligt ofvanstående grunder åt tjänstemännen vid justitieombudsmansexpeditionen, för år 1903 anvisar ett belopp af 850 kronor, att utbetalas af riksgäldskontoret, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutat,

I) att i anledning af hvad Kungl. Maj:t under 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 och 9 hufvudtitlarne föreslagit i fråga om beviljande af anslag till dyrtidstillägg, må, för beredande af dyrtidstillägg för innevarande år åt en del tjänstemän och betjante inom de olika departementen jämte därtill hörande ämbetsverk, kårer och stater, under nedannämnda hufvudtitlar på extra stat för år 1904 anvisa särskilda förslagsanslag till följande belopp, nämligen:

under andra hufvudtiteln	kronor	12,500: —
» tredje »	»	2,400: —
» fjärde »	»	9,500: —
» femte »	»	112,000: —
» sjätte »	»	818,700: —
» sjunde »	»	162,000: —
» åttonde »	»	321,500: —
» nionde »	»	61,900: —

att utbetalas med iakttagande, att för beräkning af dyrtidstilllägg skola gälla följande grunder:

1:o) Dyrtidstilllägg utgår med tio procent å kontant aflöning, dock icke i något fall med högre belopp än 300 kronor.

2:o) Från åtnjutande af dyrtidstilllägg undantagas:

a) de tjänstemän och betjänte, i hvilkas aflöning ingår bostads- eller boställsförmån in natura;

b) de tjänstemän, hvilkas aflöningsförmåner af statstjänst för innevarande år uppgå till högre belopp än 5,000 kronor;

c) de tjänstemän och betjänte, hvilkas sammanlagda inkomster af arbete, dyrtidstillägget oberäknadt, år 1902 af vederbörande taxeringsmyndigheter uppskattas till högre belopp än 5,000 kronor;

d) de tjänstemän och betjänte, hvilkas aflöningsförmåner vid 1901 eller 1902 årens riksdagar ny- eller omreglerats efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande.

3:o) Dyrtidstilllägg må allenast tilläggas tjänstemän och betjänte, hvilkas aflöning blifvit af Konung och Riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter af Riksdagen pröfvade grunder.

4:o) Dyrtidstilllägg beräknas endast å aflöningsförmåner, hvilka utgå af statsmedel. Där aflöning bestrides dels af statsmedel, dels ock af andra medel, beräknas dyrtidstilllägg endast å den del där af, som utgår af statsmedel, dock att åt lärare och tjänstemän vid universitetet och lärare vid allmänna läroverken, i hvilkas aflöning ingår jämväl andra medel än statsmedel, dyrtidstilllägg må beräknas å hela det belopp, hvartill aflöningen blifvit, på sätt i nästföregående moment sägs, bestämd att minst uppgå.

5:o) Dyrtidstilllägg beräknas å följande slag af aflöningsförmåner:

lön;

tjänstgöringspenningar, däri inberäknadt häradsskrifvare tillkommande tillägg till deras fasta tjänstgöringspenningar;

kontant bostads- och inkvarteringsersättning;

arfvode;

beklädnadsersättning vid flottan;

med lön likställt lönetillägg; samt

dagaflöning vid flottan.

6:o) Dyrtidstilllägg till den, som af statens medel åtnjuter lön eller arfvode för två eller flera befattningar, utgår endast för en af dessa, nämligen för den, som medför högsta aflöningen, eller, därest denna på mer än ett ställe är lika, för den af dem, till hvilken han först blifvit befordrad; samt

7:o) Dyrtidstillägget anses tillhöra lönen.

II) att dyrtidstillägg i enlighet med de af utskottet föreslagna grunder jämväl skall för innevarande år utgå till tjänstemän och vaktmästare vid flottans pensionskassa;

III) att, i anledning af hvad justitieombudsmannen föreslagit, för beredande af dyrtidstillägg enligt ofvanstående grunder åt tjänstemännen vid justitieombudsmansexpeditionen, för år 1903 anvisa ett belopp af 600 kronor, att utbetalas af riksgäldskontoret.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

• Ja — 124;

Nej — 17.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 382, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 70 ja och 150 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 194 ja och 167 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jämlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bevillningsutskottet i dess memorial n:o 53, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med Andra Kammaren vill, att 10 § i den för år 1904 afsedda förordning om inkomstskatt skall erhålla samma lydelse som 10 § i den för innevarande år gällande förordning i ämnet, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Första Kammaren beslutat, att 10 § i den för år 1904 afsedda förordning om inkomstskatt skall hafva följande, af Kungl. Maj:t i propositionen n:o 42 föreslagna lydelse:

Skyldighet att erlagga inkomstskatt äger icke rum, när den skattskyldiges sammanräknade inkomst, däri inbegripen äfven hustruns, understiger 1,000 kronor.

Uppgår denna inkomst till 1,000 kronor, men icke till 2,000 kronor, äro 800 kronor, uppgår den till 2,000 kronor, men icke till 3,000 kronor, äro 600 kronor, och uppgår den till 3,000 kronor, men icke till 4,000 kronor, äro 400 kronor fria från skatt.

Har i fall, hvarom nu är sagdt, skattskyldig inkomst af fast egendom, uppgående enligt de i 2 § stadgade beräkningsgrunder till 300 kronor eller därutöfver, och utgör den skattskyldiges sammanräknade inkomst minst nämnda belopp, skall skatt likväl erläggas för hela den beräknade inkomsten af fast egendom, dock icke för mera än beloppet af den skattskyldiges sammanräknade inkomst.

Uppgår inkomsten till 4,000 kronor, men öfverstiger den icke 6,000 kronor, erlägges skatt efter inkomstens hela belopp.

Öfverstiger inkomsten 6,000 kronor, skola för bestämmande af det belopp, efter hvilket skatt beräknas, 6,000 kronor af inkomsten upptagas till oförändradt belopp, hvaremot den del af inkomsten,

som öfverstiger	6,000 kr.	men icke	10,000 kr.,	ökas med	50 %,
»	»	10,000	»	»	15,000 »
»	»	15,000	»	»	20,000 »
»	»	20,000	»	»	30,000 »
»	»	30,000	»	»	50,000 »
»	»	50,000	»	»	80,000 »
»	»	80,000	»	ökas med	400 %,

dock att det belopp, hvarefter skatten skall utgå, icke må i något fall beräknas högre än fyra gånger hela det uppskattade inkomstbeloppet, allt på sätt den vid denna förordning fogade tabell närmare utvisar.

Hvad i denna § är stadgad om frihet från skatt gäller allenast svensk medborgare, som är i riket mantalsskrifven, och oskiftadt sterbhus efter sådan svensk medborgare.

Vid bestämmande enligt denna § af det belopp, efter hvilket skatt beräknas, iakttages, att detsamma utföres i fulla hundratal kronor, så att öfverskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal, bortfaller.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 23;

Nej — 117.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, n:o 383, som upplästes och hvaraf inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 172 ja och 49 nej, samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 195 ja och 166 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfvensstämmelse med ja-propositionen.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets den 9 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 11 äfvensom bevillningsutskottets samma dag bordlagda betänkanden n:is 54 och 55.

Föredrogos och lades till handlingarna bevillningsutskottets den 9 i denna månad bordlagda memorial:

n:o 56, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 29 i anledning af väckt motion rörande ifrågasatt tullfrihet för majs och högre skatt för brännvin, tillverkad af vissa utländska råämnen;

n:o 57, i anledning af kamrarnes beslut rörande viss ändring i §§ 1 och 17 i förordningen angående villkoren för försäljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 maj 1895; och

n:o 58, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 51 i anledning af väckta motioner rörande tullen å sirup och melass m. m.

Vid föredragning af sammansatta bevillnings- och lagutskottets den 9 innevarande maj bordlagda memorial n:o 3, angående anvisande af ersättning åt utskottets kanslipersonal, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran lagutskottets den 9 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 54 och 55 äfvensom Första Kammarens tillfälliga utskotts samma dag bordlagda utlåtanden n:is 21 och 22.

Föredrogos ånyo andra särskilda utskottets den 5 och 6 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 5, angående skogslagstiftning och därmed i samband stående ämnen.

Herr Tamm, Hugo: I afseende å sättet för föredragning af föreliggande betänkande får jag hemställa, att betänkandet föredrages punktvis; att de olika lagförslagen föredragas paragrafvis; att vid behandlingen af första paragrafen i första lagförslaget diskussionen må röra sig öfver de i punkterna 1—3 omnämnda lagförslag i deras helhet; att af lagförslagets paragrafer ej uppläsas andra än de, beträffande hvilka uppläsning begäres; att, för den händelse utskottets förslag skulle komma att i

vissa delar af den ena eller andra kammaren återförvisas, utskottet lämnas öppen rätt att vid ärendets förnyade behandling i afseende å de bestämmelser, hvilka blifvit med eller utan ändring af ena eller andra kammaren godkända, föreslå sådana jämkningar, som af ifrågasatta ändringar i återförvisade delar kunna föränledas; samt att i afseende å paragrafernas numrering utskottet må äga vidtaga de ändringar, som kunna föränledas af kamrarnes beslut.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Punkten 1.

Utskottets förslag till lag angående vård af enskildes skogar.

1 §.

Grefve Wachtmeister, Fredrik: Då Riksdagen år 1896 skref till Konungen och anhöll, att han skulle utse en kommitté af sakkunnige män med uppdrag att verkställa utredning därom, hvilka åtgärder vore nödvändiga för att åstadkomma en tillfredsställande vård af de enskilda skogarna i landet, och sedermera framlägga de förslag, till hvilka en sådan utredning gaf anledning, så togs denna riksdagens åtgärd snart sagdt öfver hela landet med gillande; ty man fruktade, att den öfverafverkning af skogen, till hvilken man litet hvarstädes var vittne, skulle blifva ödesdiger för vårt land i både klimatiskt och ekonomiskt afseende. Sju år hafva sedan dess förflutit; och därunder hafva de faror, för hvilka man bäfvade år 1896, trängt ännu mera in på folkets föreställningssätt. Man har också under dessa år mången gång hört en otålig fråga, när ändtligen den kungliga propositionen skulle vara att förvänta.

Dessa sju år hafva emellertid väl behöfts. Det låter mycket, men så har verkligen varit fallet, då det gällt att få en verkligt grundlig utredning i denna viktiga och svårlösta fråga. Och de kammarens ledamöter, som tagit del af den till Riksdagen öfverlämnade kungliga propositionen i ämnet, torde erkänna, att regeringen lämnat riksdagen all den utredning, som af densamma begärts.

Hvad beträffar de åtgärder, som för det åsyftade ändamålet föreslås i Kungl. Maj:ts proposition, utgöras de hufvudsakligen af en återväxtlag samt af förslag om inrättande i de särskilda länen af skogsvårdsstyrelser, hvilka skulle blifva en medelpunkt för länets skogsintresserade invånare och leda deras sträfvanden. Dessa styrelser skulle vara utrustade med makt att inskrida mot vanskötsel af skogsmark samt hafva därjämte fått i uppdrag att träda hjälpande emellan vid den enskilda skogshushållningen genom åtgärder för spridande af kunskaper i skogskultur och för andra mått och steg i enahanda syfte. Men vidare hafva åt dessa skogs-

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.*

vårdsstyrelser äfven beredts medel att verksamt fylla dessa plikter genom det kungliga förslaget om skogsvårdsafgift å allt från riket exporteradt virke.

Utskottet har i det hela ställt sig gillande mot hvad sålunda föreslagits, men har däremot tagit bestämdt afstånd från det kungl. förslaget, i hvad det rörer sättet för inskridande mot dem, som låtit vanskötsel af skogsmark komma sig till last. I det kungl. förslaget föreslås nämligen, att det skulle tillkomma Kungl. Maj:ts befallningshafvande att vidtaga åtgärder i detta afseende, men utskottet har i stället velat öfverlämna denna befogenhet åt domstolarna. I allmänhet ser man i detta digra utskottsbetänkande, som nu ligger framför oss, många farhågor för administrativt godtycke uttalade, och utskottets ändringsförslag utmynnar ofta i försök att aflägsna dylika faror. Hvad nu ändringsförslagen i dessa afseenden beträffar, vill jag icke yttra mig mot desamma, ty jag kan icke neka till att i många fall lagen vunnit genom dessa ändringar, bland annat därutinnan, att lagen på detta sätt kommer att af den stora allmänheten mottagas med större förtroende; men jag kan icke underlåta att påvisa ett par förhållanden, mot hvilka jag vill framställa vissa anmärkningar.

Det ena rörer andra paragrafen i Kungl. Maj:ts liksom i utskottets förslag. Där har nämligen Kungl. Maj:ts befallningshafvande fått sig ålagdt att, då till följd af angifvelser det på ett eller annat sätt blir nödvändigt att tillse, om vanvård af skogsmark ägt rum, anmoda en skogsstatens tjänsteman att med biträde af två ojäfviga gode män, hvilka af förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller till gode män vid landtmäteriförrättning i orten valda äro, å stället undersöka förhållandet och däröfver till skogsvårdsstyrelsen afgifva yttrande. Nu är det ju alldeles klart, att för lagens effektivitet i framtiden det är mycket viktigt, att åt denna förrättning gifves så mycket pondus som möjligt. Jag kan emellertid icke undertrycka den tanken, att, såsom lagen är formulerad, denna förrättning kommer att alltför mycket ligga i händerna på den skogstjänsteman, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnas. Ty då man tager i betraktande, att han skulle få välja hvilka bisittare han vill bland alla dem, som äro utsedda till ledamöter i ägodelningsrätt eller till gode män vid landtmäteriförrättning, så kommer man ju att tänka på, att till dessa funktioner tvifvelsutän äro utsedda många goda och hederliga landtmän, som mycket litet hafva reda på hvad skogsvård angår.

Bättre hade det, synes mig, varit, ifall man gifvit hushållningssällskapen och landstingen i uppdrag att för hvarje härad utse en ledamot med sin suppleant, som kunde till dessa förrättningar hafva gifvit mera sakkännedom och i det hela kanske varit en lämpligare person.

En annan anmärkning kan jag icke undertrycka, då i 12 § af denna lag hagmark undantages från lagens bestämmelser. Skogskommittéen hade undvikit denna fråga och icke tagit den till be-

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

pröfvande. Men då många befallningshafvande börjat dryfta frågan i sina uttalanden och yttrat sig, somliga för, andra emot, att den skogsmark, som användes till bete, undantages från lagen, var det naturligt, att domänstyrelsen måste taga saken om hand och yttra sig därom. Styrelsen fann då, att det finnes ännu i stora delar af landet en så bestämd åsikt om betens nödvändighet, att man fann det vara nödvändigt att undantaga beteshagar i lagen, men man vågade icke i själfva lagen införa detta obestämda begrepp, som hade visat sig omöjligt att i lagtexten närmare definiera, utan man fann på den utvägen, att man gaf konungens befallningshafvande i uppdrag att vid tvistiga fall bestämma hvad som skulle räknas till *nödig beteshage* vid egendomar eller hemman. Nu skall jag villigt erkänna, att denna utväg varit mycket litet tilltalande, men man kunde icke hitta på någon lämpligare. Och om nu denna lag, såsom jag hoppas, blir antagen, såsom den nu är skriven, är jag rädd att i en rätt stor del af södra Sverige — jag vill säga landet söder om Värmland och Bergslagen — tvifvelsutan blifver mycket svårt att få en person fälld för vanskötsel af skogsmark, ty i dessa trakter är skogsmarken nästan öfver allt inhägnad och använd till bete, och skogssköflaren kommer i de flesta fall att kunna säga, att han har röjt denna skogsmark för att kunna bereda sig nödiga beteshagar.

Då jag nu säger, att jag har en och annan anmärkning mot lagen, hvarken vill eller vågar jag föreslå någon ändring i densamma, och jag undviker det af det skälet, att jag hyser den vissa förhoppningen, att dessa skogsvårdsstyrelser skola bilda en kraftig och — för att använda skogskommittéens ord — lefvande kraft, som kommer att träda ledande i spetsen för den enskilda skogshushållningen i olika provinser, och jag gör det äfven och mest därför, att jag är säker på att dessa skogsvårdsstyrelser komma att låta sig angeläget vara att inför statsmakterna framlägga förslag till de ändringar i lagarna, som tilläfsventyrs under tidernas lopp komma att visa sig nödvändiga.

På de skäl jag nu anfört, och då jag hyser den bestämda förhoppningen, att skogskommittéens grundtanke om anordnande af skogsvårdsstyrelser och påläggande af skogsvårdsafgifter kommer att blifva välsignelsebringande, ber jag, herr grefve och talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr af Burén: Man har sagt, att nationalekonomisk skogshushållning är ett och forstlig skogshushållning ett annat. Skillnaden skulle bestå däri, att den nationalekonomiska fordrar lång omloppstid men däremot den forstliga en kort. Jag vet väl, att i sydligare länder en lönande omloppstid kan vara så kort som 12 år t. ex. för ekskog, för tagning af bark, men för vårt land, där tall och gran utgöra hufvudsaken, tror jag, att man bör afverka sin skog, när den är mogen, eller rättare sagdt, då medeltillväxten sammanfaller med den årliga tillväxten.

Många undersökningar hafva här i vårt land gjorts med *fri- stående* tallar, och dessa undersökningar, som bedrifvits under sista åren med synnerlig framgång, hafva visat, att den största och värdefullaste årstillväxten infaller vid en ålder å skogen af mellan 80 och 100 år. Det bör vara klart för hvar och en, att det är vida förmånligare att med 100-årig omloppstid afverka skog, som lämnar 600 kubikmeter per hektar, värd 9 å 10 kronor per kubikmeter än att, med 40-årig omloppstid afverka skog, som lämnar endast 200 kubikmeter per hektar till ett lågt vedvärde af högst 2 kronor per kubikmeter. Ur skogshushållningssynpunkt är det därför en ren förlust att afverka skog vid 40 å 60 års ålder, ty sådan skog tillväxer mångenstädes med 8 å 10 % årligen, således efter en högre räntefot än penningekapitalet. Vid 60 års ålder stegras därjämte virkesvärdet per kubikenhet — den s. k. kvalitetstillväxten — därigenom att träden alltmer öfvergå till gagnvirke. Denna värdetillväxt uppgår vanligen till 1 å 2 % årligen. Skogsprodukternas, speciellt timmervirkets, allmänna prisstegring kommer dessutom skogsägaren företrädesvis till godo vid en högre omloppstid på skogen. Denna tillväxt — den allmänna prisstegringen — upptages vanligen till 2 % årligen. Man finner häraf att skog — den i äldre åldern — har långt större möjlighet till förräntning, än man i allmänhet antager. Gagnvirket kan hos oss i vanliga fall anses äga 3 å 5 gånger högre värde än vedvirket. Bästa svenska skogsmark lämnar därför vid 100-årig omloppstid för 1 hektar i afkastning:

Lagförslag
angående värde
af enskildes
skogar.
(Forts.)

vid slutafverkning 600 kbm., däraf 400 kbm. å 9 kr. = 3,600				
	» 200 » » 2 » = 400			kr. 4,000
genom gallring vid 30 år.....	20 » » 2 » = 40			
» » » 50 ».....	30 » » 2 » = 60			
» » » 70 ».....	40 » » 2 » = 80			» 180
				<hr/> Kronor 4,180

Men vid 50-årig omloppstid för 2 har i afkastning allenast:
vid slutafverkning (2 × 354) 708 kbm. å 2 kr. kr. 1,416
genomgallring vid 30 år 40 » » 2 » » 80

Kronor 1,496

Man har vidare sagt, att stor öfverafverkning äger rum inom hela vårt land; detta är tyvärr sant och har bekräftats genom skogskommittéens betänkande. Denna oroväckande öfverafverkning är isynnerhet betänklig för Norrland, hvarifrån, såsom herrarne veta, vi hafva vår största export, hvilken uppgår till ett värde af omkring 200 millioner kronor om året och utjämnar till stor del vår handelsbalans. Skulle denna källa sina ut, hvilket man från sakkunnigt håll befarar inom kort skall inträffa, stå vi inför en s. k. krasch, hvars följder vi nu icke kunna öfverskåda. En beaktansvärd och läsvärd uppsats härom finnes intagen i skogs-vårdsföreningens senaste tidskriftshäfte, författad af en af skogs-

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

kommittéens herrar ledamöter, och denne påyrkar skyndsamt införande af kontroll öfver uthålligt skogsbruk i Norrland, innan det blir för sent.

Men denna öfverafverkning sträcker sig icke allenast till Norrland utan äfven tyvärr till södra delarna af vårt land. Inom Östergötlands läns landsting tillsattes förra året en kommitté för att utreda frågan om inköp af mark för bildande af allmänningsskogar. Denna kommitté har utarbetat en redogörelse öfver skogstillgången inom länet, och denna redogörelse, som jag påstår är på det noggrannaste upprättad, visar, att öfverafverkning inom länet årligen äger rum af icke mindre än 700,000 kubikmeter, hvarmed skogskapitalet årligen minskas. De allmänna skogarna inom detta län utgöra i rundt tal 50,000 hektar, då enskilda skogar i rundt tal utgöra 500,000 hektar. För dessa allmänna skogar ökas den årliga tillväxten, hvaremot de enskilda skogarnas årliga tillväxt alltjämt minskas, men emedan arealen å de allmänna skogarna är så ringa i jämförelse med arealen å de enskilda skogarna kan detta ej uppehålla jämvikten. En liknande redogörelse för öfriga delar af vårt land skulle enligt min öfvertygelse visa samma beklagliga förhållanden med öfverafverkning äfven där, och på grund af de förträffliga tabeller, som skogskommittén upprättat, är det numera möjligt att verkställa en sådan utredning.

Men, säga herrarne, hvarför skall den årliga tillväxten ökas på allmänna, men däremot minskas på privata skogar? Jag svarar därtill: de privata skogarna kunna i allmänhet icke skötas med hänsyn till ett ordnad skogsbruk, icke heller så själfständigt, som en skog bör skötas. Skogsskötseln utgör i privata händer en binäring, en hjälpnäring för de andra näringarna, och därtill kommer, att tendensen vanligtvis är denna: *låt yxan gå, det räcker nog i vår tid.* Vinstbegär och nödtvång äro de faktorer, som spela in i afseende å den privata skogsskötseln; vinstbegäret att på möjligaste korta tid skaffa sig största möjliga vinst, och nödtvånget å andra sidan att anskaffa medel för att betala räntor till aktieägare och inteckningsinnehafvare. Men huru går det då skogen är afverkad? Jo, inteckningsinnehafvaren måste inköpa en skoglös och ödelagd egendom, hvilken såsom sådan kanske ingenting är värd.

Helt annat är förhållandet med de allmänna skogarna i vårt land. Där stå dessa under statens tusenåriga vård och kontroll; där är skogsbruket hufvudsaken, där bedrivs det själfständigt, oberoende af andra näringar. Där är bildande af skogskapital och skogskapitalets bevarande principiellt fastslaget, och där sträfvar man efter att få virkesförrådet så stort, att den årliga tillväxten af detsamma räcker icke allenast till husbehof utan för alla öfriga behof, för industri, export m. m. Där spela icke vinstbegäret eller nödtvånget in, emedan statens ämbets- och tjänstemän icke hafva personlig fördel af att det ena årets afverkning är större än det andras, utan tvärtom hafva plikt och stort an-

svar i afseende å tillsynen af att skogen bevaras och lämnar en uthållig afkastning icke allenast för den närvarande utan för kommande generationer, i alla tider. Det är för den skull, mina herrar, som jag anser hvarje procents omflyttning från privata till allmänna skogar utgöra den bästa tryggheten för en säker och uthållande skogshushållning, men denna uthållande och stigande afkastning från de allmänna skogarna får ökad säkerhet om dessa skogar under domänstyrelsens öfverinseende ställas under statens tusenåriga, omedelbara vård och förvaltning, hvarföre jag på det högsta måste beklaga att utskottet ej accepterat det kungl. förslaget härom rörande våra häradsallmänningar och våra sockenallmänningar och besparingsskogar i Norrland.

Jag skall till sist bedja få bemöta några invändningar, som af första kammarens utskottshalfva lagts i vägen för utskottets beslut. Reservanterna säga vidkommande frågan om *lagstiftning angående skogsvårdsafgifter* på sid. 282: »Då, enligt vår åsikt, de framställda förslagen äro byggda på oriktiga grunder, i det deras antagande skulle leda därtill, att den, som väl skött och sparat sin skog, skulle beskattas till förmån för den, som handlat på motsatt sätt, samt erforderliga medel för det syfte, till hvars befordrande *skogsvårdsafgifter* föreslagits, synas kunna utan statens mellankomst uppbringas genom vederbörande landstings och hushållningssällskaps försorg, såsom redan sker inom många landstingsområden, hemställa vi, att intet af dessa förslag må vinna Riksdagens bifall». Hufvudparten af skogsvårdsafgifterna komme att tillfalla Norrland för att därstädes åstadkomma en bättre skogsvård. Att man där sparat på skogen torde behöfva bevis, då så många vittnesbörd intyga, att skogssköfvingen därstädes nu nått en så stor höjd, att trävaruexporten därifrån till följd af misshushållning och öfverafverkning inom kort måste afstanna. »Skog skall skapa skog», säger en af våra stora trävaruexportörer, och denna exportör påyrkar en utförseltull af en krona per standard, d. v. s. mer än dubbelt så mycket som den af utskottet föreslagna afgiften. Tio öre per kubikmeter, som utskottet föreslår, är icke fullt $\frac{1}{3}$ öre per kubikfot, och en sådan afgift betyder bra litet på en artikel, hvars värde i allmänhet stiger i jämn progression med 2 procent, och för hvilken priset per kubikfot fluktuerar icke med bråkdelar af ören, utan med 5, 10 och 25 öre per kubikfot eller ännu mera. Och dessutom, mina herrar, torde icke vara obilligt, att man här af träexportörerna begär ett litet offer för de svenska skogarnas vård.

En annan reservant säger på samma sida: »Redan nu står mera än hälften af vårt lands till en areal af cirka 29,5 millioner hektar uppgående skogsmarker under *forstlig* ledning eller särskilda lagbestämmelser angående dess brukning och vård, och om Västernorrlands och Jämtlands läns landstings önskingar angående en särskild skogslag tillmötesgås, återstår ej mer än högst 30 procent af landets skogsmarker, som skulle kunna tänkas komma att röna inflytande af den föreslagna lagen om vård af

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

enskildes skogar». Jag förstår icke, huru den ärade reservanten kan påstå något sådant med anspråk på att blifva trodd, då han själf icke gillar något annat förslag än sitt eget, och då i officiella handlingar de allmänna skogarnas areal i procent till de enskildas endast utgör, för Värmland 4,2, Örebro 4,7, Västmanland 12,4, Uppsala 14,7, Stockholm 5,8, Södermanland 11,3, Östergötland 9,8, Gottland 4,3, Skaraborg 13,2, Älfsborg 5,6, Göteborg och Bohus 8,2, Kalmar 7,1, Jönköping 7,7, Kronobergs 8,2, Hallands 5,4, Blekinge 1,6, Kristianstad 7,0, Malmöhus län 4,8. Dessa äro officiella siffror, utvisande huru mycket i % af skogsarealen belöper sig på allmänna skogar, allt annat är privat skog. *Forstlig ledning på de enskilda skogarna* betyder föga eller intet och är i många fall ej annat än en *dekoratjon* för att inbilla sig själf och andra att allt står väl till med skogarnas vård. Den är i de flesta fall beroende af ägare, som, såsom jag förut sagt, på kortaste tid vill skaffa sig den största möjliga vinst eller äro nödsakade att afverka skogen för att fylla penningbehofven.

Herr grefve och talman, med detta, som jag nu haft äran anföra, skall jag sluta och har för närvarande tillfälle icke något yrkande att göra.

Herr Benedicks: Med den starka tilltro till framgången af lagstifningsarbete, som på senare år gjort sig gällande, är det också helt naturligt, att man har hoppats, att genom lagar kunna få ordentliga skogar i vårt land. Riksdagen har därför gått in till Kungl. Maj:t och anhållit om en återväxtlag. Men det hände riksdagen ungefär detsamma, som hände prästmannen, som bad vår Herre att få en sparsam hustru och fick en girig. Han blef bönhörd »öfver all höfvan.» Så har det äfven varit med Riksdagen. Det förslag, som här föreligger, har velat lyckliggöra landet med icke blott *en* lag, utan med två. Den första lagen är den, som finnes i 4 § af utskottets förslag, där det föreskrifves att, om de åtgärder, som vidtagits förut af ägaren eller afverkaren, icke äro tillfyllestgörande, så att det uppkommit tillräcklig myckenhet skogsplantor, skall denna skogsvårdsstyrelse, som här är omnämnd, vidtaga dessa åtgärder. Det är precis samma åtgärder, som återfinnas i Badens skogslag. Men hvad sedan följer därom, att domstol, jämväl innan målet slutligen pröfvas, må meddela förbud mot afverkning, om beslagttagande, böter, fängelse o. s. v. är alldeles som i finska lagen. För att vara riktigt säker om framgång, har man alltså här sammanslagit två lagar, och det måtte väl taga ordentligt, tänker man; ja, det tror jag; men jag fruktar, att det tager litet för mycket. Jag hyser den åsikt, att en återväxtlag kan vara till nytta och välsignelse för landet, men däremot har jag mycket stora tvifvel om, att denna afverkningslag, som här närmast afsetts med paragrafens andra del, kan blifva till nytta, utan tror jag tvärtom, att den kommer att vara till skada för landet.

Om vi se på vårt eget kära fosterland, så hafva vi uppgifter från skogskommittéerna om, huru skogsskötseln allt mer och mer förbättrats, och särskildt hafva vi framstående exempel därpå vid västkusten och närmare de större städerna, där det finnes en jämn och god afsättning på skogsprodukter. Däri torde ligga en finger-visning att, skaffar man bara afsättning för skogen, nog blir det ordentlig skogsskötsel. Jag behöfver icke gå till andra länder än exempelvis Preussen och Frankrike. Där finnas utmärkta skogar, om också icke så stora som hos oss, men det är den mest framstående skogsvård där, som man kan träffa på, och bägge dessa länder hafva icke någon afverkningslag och icke någon återväxtlag, men ändå se vi, att de äro bland de mest skogskultiverande länder. Är det då icke tillräckligt att nöja sig med den första delen af 4 § angående återväxten? Hvart vill man längre komma? Man vill ju med denna lag efter afverkningen få en ordentlig återväxt? Är det något speciellt nöje att trakassera folk och åstadkomma osäkerhet i affärerna? Jag kan icke se någon *nödvändighet*, att den andra delen af paragrafen — den finska lagen — skall här få träda i kraft. Vi hafva ju vunnit vårt syfte med enbart den första lagen. Det är därför, som jag och mina medreservanter endast kunnat godkänna §-ens första del och strukit den andra delen och de närmast följande §§-na. Jag vill i detta sammanhang påpeka, huru motverkande i sig själf det förhållandet ju är, när det talas om de andelar af det beslagtagna, som anmälnaren skall hafva. Och därtill räknas just precis tjänstemännen hos skogsvårdsstyrelserna. Idén med skogsvårdsstyrelser anser jag vara mycket god, ifall den väl utföres, men endast under *den* betingelsen; ty att skogsvårdsstyrelserna skola gå i spetsen för meddelande af upplysningar och råd äfvensom gifva väckelser till skogsvård, det är bra; men tron Ni, mina herrar, att det blir möjligt för skogsvårdsstyrelserna att kunna göra det, ifall dess tjänstemän få i uppdrag att vara fiskaler och spioner och, på sätt här är föreslaget, syssla med beslagtagande äfvensom söka att få skogsägare dömda till böter, fängelse, viten o. s. v. Det är att psykologiskt se alldeles för litet klart, att icke förstå, att de då komma att uppfattas såsom fiender till jordägaren och icke såsom vänner, såsom den ursprungliga, verkligen goda idén har varit. När dessa skogsvårdsstyrelser skulle kunna verka så godt, är det en institution att taga vara på. Det är i främsta rummet därför, som jag önskar, att detta fiskaliseringssystem icke skall finnas till. Det skall dessutom åstadkomma en stor osäkerhet i affärerna, som icke är godt att reda sig ur. Därigenom kommer naturligtvis skogen att blifva mindre värd, då det icke finnes någon säkerhet i afsättningen och uppgörandet af affärer för denna. Och hvad hafva vi därigenom vunnit? Om åtminstone den här finska lagen seglade under sin rätta flagg, om den vore en afverkningslag, så att den förhindrade afverkningen! Då vore det något att sätta värde på, särskildt för den, som är vän af sådana åtgärder; men det behöfves tyvärr endast att till det yttre iakttaga de åtgärder,

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

som i 1 § anbefallas, för att alla dessa påföljder icke skola komma att kunna användas på de plågoris, som finnas i många delar af vårt land i de kringresande sågarna med deras lokomobiler. Det behöfs bara, att de hafva några näfvar frö, för att de skola kunna säga, att de vidtagit de åtgärder, som erfordras för skogens återväxt, och då äro de fria. En hemmansägare, som afverkar skog, skall vara bunden af lagen och träffas af dess bestämmelser, ifall han tillfälligtvis icke lämnar fröträd kvar. Jag upprepar det ännu en gång, att jag icke kan se någon nytta med att dessa paragrafer här upptagits, och det är därför, som jag i min reservation tillåtit mig föreslå, att de skulle borttagas.

Om man går tillbaka till 1 §, så skall man finna där, att Kungl. Maj:t särskildt fäst sig vid att plikten för återväxtens befrämjande i första rummet skall åligga afverkaren eller den som låter verkställa afverkningen. Där är det rent af nödvändigt, att detta ansvar finnes, ty vid alla nu existerande afverkningskontrakt finnes icke intagen en bestämmelse att fröträd skola lämnas kvar. Jag vet icke något kontrakt, som innehåller bestämmelse därom; och där det icke är föreskrivet i kontraktet att fröträd skola lämnas kvar, där skall denna lag råda bot. Men det är också nödvändigt, att det står att i första rummet *afverkaren* är skyldig att svara i detta afseende och icke, såsom utskottet föreslagit, att afverkaren och ägaren skola härutinnan vara jämställda. Någon ordning skall det vara i affärer, och det är i första rummet af rent praktiska skäl, som afverkaren skall svara därför. I andra rummet är det därför, att affärerna skola kunna gå ordentligt för sig. Därför är det, som man också bör tänka på afverkaren, att han, sedan han afverkat, helt enkelt får konstatera, att han skött sig såsom lagen fordrar. Det är den första anmärkningen, jag har att göra mot denna § i lagförslaget.

Vidare är utskottets formulering väl knapp. Det står där, att det bara fordras *åtgärders* vidtagande för återväxten. Men, mina herrar, det är många af Eder, som hafven varit med om skogsskötsel, och I veten väl, huru nödvändigt det är, icke blott att det är sådd först, utan äfven på många ställen plantering, och det senare är såsom ett komplement till själva sådden. Det är således icke nog att bara lämna kvar fröträd, utan det är också nödvändigt, att man efter en viss tid, såsom det nu sker på väl-skötta egendomar, ser till, att tillräckligt antal skogsplantor uppkommit. Det är *det*, som är hufvudsaken och icke *åtgärdens* vidtagande. Således, mina herrar, är reservanternas förslag i detta afseende mera effektivt än utskottets.

På samma sätt är det nödvändigt, såsom vi reservanter gjort i 5 § — den motsvarar, om jag rätt kommer ihåg, 12 § i utskottets förslag, hvori dock endast upptagits frågan om betet — att jämte bestämmelse om betet, hvilken där införts, äfven intaga bestämmelse om sådd och plantering, ty då först får Riksdagen hvad Riksdagen anhållit om, nämligen en lag om återväxten med *olika* åtgärder för *olika* län. Och det behöfves som ett komplement

till 1 §, där det står taladt om, huru skogsmark skall behandlas, hvilket uttryck helt enkelt innefattar allt bete å skogsmark. Såsom Kungl. Maj:t hade föreslagit, skulle allt sådant bete kunna förbjudas öfver hela Sverige. Nu är denna lagparagraf förändrad; den har fått det där komplementet, men det är rent af nödvändigt att också bestämma om de nya åtgärderna för *återväxtens* åstadkommande. Dessa böra föreskrivas af Kungl. Maj:t efter hörande af landsting och hushållningssällskap, ty annars kan det blifva en alltför drakonisk lag, särskildt för Norrland, där ofta arbetskrafter icke stå att få annat än till orimliga priser. Där skogarna äro mindre värda, där är det omöjligt att begära både sådd och plantering. I södra Sverige däremot, där arbetskraften är billigare och virket i högre pris, där är det en mycket inbringande åtgärd att drifva skogsskötsel på detta sätt. Men i samma andrag kan icke sägas, att all skogsmark skall skötas lika, utan den måste skötas olika för olika län. Därför är det nödvändigt, att sådana bestämmelser intagas i denna lag som reservanterna föreslagit i 5 §.

Jag talade nyss om skogsvårdsstyrelserna, och får jag säga, att på samma gång jag anser att de äro en styrka i förslaget, kunna de också blifva en svaghet, och det beror alldeles på, huru vid deras tillsättande och aflöning bestämmes. Att gå in på, såsom utskottet har föreslagit, att det är skogsvårdsstyrelserna själfva, som skola bestämma aflöningen, det tror jag icke vara klokt. Det är ju statens medel det gäller. Och jag vill fråga Eder, mina herrar, tror Ni, att någon skogsvårdsstyrelse skulle, sedan förslag från Kungl. Maj:t framkommit, att sekreterarne i dessa styrelser skulle hafva ända till 4,000 kronor i lön, komma att minska ett öre i den lönen? Jag tror det icke. Det är icke något särskildt intresse hos skogsvårdsstyrelserna att minska på dessa stora löner, som utbetalas af statens medel. Det finnes icke i hela Sverige en sekreterare vid något hushållningssällskap, som numera har så hög lön, och tänk hvad en sekreterare i ett hushållningssällskap har mycket att göra i jämförelse med en sekreterare i en sådan skogsvårdsstyrelse. Jag anser, att lönen icke står i någon proportion till arbetsprestationen.

Det enda, som jag kan se att det kan vara bra för, det är för regeringen, som kan använda sekreteraretjänsterna som reträttplatser. Det se vi med afseende på domänintendenturerna. De lämpa sig särskildt, då det gäller att från riksdagen skaffa undan personer, som man icke vill hafva kvar där, och aflöningen för dem är dock icke på långt när så styf, därför kan jag mycket väl förstå, att regeringen kan komma fram med förslag till så höga löner.

Ganska nära med dessa skogsvårdsstyrelser sammanhänga skogsvårdsafgifterna, ty det är för deras skull, som de skola upp tagas. Kan man då icke tänka sig, att dessa aflöningar och utgifter skola kunna utgå på något annat sätt? Jo, mina herrar, helt enkelt på frivillighetens väg. Det finnes redan i nio af våra

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.*
(Forts.)

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.

(Forts.)

hushållningssällskap särskilda skogskommittéer, som utan ersättning åtaga sig allt arbete. Om de skulle få något tio- eller tjugotusental kronor till, tänker jag, att de lika väl skola kunna använda dem, som det de fått förut. Men då sluppe man den onödiga aflöningen på 150,600 kronor, som förslaget lyder på. Häruti ingår dock icke några resekostnader, icke några expenser, icke några skrifmaterialier eller andra utgifter, som nog komma att uppgå till minst dubbla beloppet. Hela utgiftsbeloppet, som skall åstadkommas, beräknas uppgå till något öfver 850,000 kronor. Om man räknar de nyssnämnda utgifterna till 300,000 kr., återstå således 550,000 kr. Jag vet icke någon så dyr förvaltning. Det är icke frågan om, att icke en del af dessa afgifter behöfva utgå, särskildt för skogstjänstemännen, men de kunna väl skaffas på annat sätt än med dessa skogsvårdsafgifter, som äro så anlagda, att jag vet icke någon skatt i Sveriges rike, som kommer att verka så, att de, som sköta sig ordentligt, skola betala, och de, som sköta sig illa, skola få betaldt. Det är därför och emedan jag icke kan inse nyttan eller nödvändigheten af detta tillvägagående som jag reserverat mig med afseende på skogsvårdsafgifterna.

Till följd af hvad jag nu framhållit får jag yrka afslag å den nu föreliggande Kungl. Maj:ts proposition och utskottets förslag, men däremot bifall till den reservation, som afgifvits af mig och medreservanter.

Herr Rettig: Då man har den syn på tingen som närmast föregående talare, faller det sig helt naturligt, att han finner oerhördt, att lagar stiftas af sådan beskaffenhet och så ingripande, att de för en person, hvilken behandlar sin egendom på det sätt han anser bäst för sig, kunna hafva såsom påföljd dels beslag på denna hans egendom, dels möjligen plikt och t. o. m. fängelse. Då jag först tog kännedom om kommitténs förslag samt Kungl. Maj:ts proposition, hyste äfven jag samma betänkligheter, men under fortgången af utskottets arbeten har jag kommit till annan uppfattning. Jag har kommit till den åsikten, att skall en lag stiftas, måste ovillkorligen för öfverträdelser af densamma finnas någon påföljd; kräfver vårt lands framtid och lyckliga ekonomiska utveckling en uppoffring, kräfver den, att vår enskilda egendom ställes under särskilda lagbestämmelser, så måste vi också finna oss däri, och då måste äfven dessa lagbestämmelser blifva sådana, att de hafva någon effekt. Enligt mitt förmenande är reservanternas lagförslag af den beskaffenhet, att den enda straffpåföljden, där vanvård af skog ägt rum, blefve att marken sattes i skogbärande skick af skogsvårdsstyrelsen på skogsägarens bekostnad. Ja, ifall det alltid läte sig göra att sätta denna mark i skogbärande skick, vore därom mindre att säga, men så är icke fallet. Mångenstädes i vårt land är skogsmarken af den beskaffenhet, att afmejas skogen därå helt och hållet, finnes icke möjlighet att där-efter få skogsväxt. På dessa vidsträckta blåsiga höjder är det

icke möjligt att efter kalhuggning vare sig genom sådd eller plantering få skog igen. Där måste själfva afverkningen ställas på sådant sätt, att skogen endast gallras och för de yngre träden, som spira upp under de äldre, något lämnas kvar till skydd, och när detta är moget för att afmejas, skall den yngre skogen hafva hunnit så långt, att den skyddar sig själf.

Reservanterna och utskottet skilja sig, såsom sagdt, i afseende å § 4, som enligt reservanternas förslag helt enkelt skulle sluta med orden att skogsplantering skulle »på den försumliges bekostnad verkställas». Men huru skall det blifva, ifall man ovilkorligen måste gripa in — om ingen möjlighet gifves att åter få skog på något område, där skogsägaren, såsom sagdt, afmejat skogen eller om han icke har något att betala med? Det står visserligen, att åtgärder för återväxtens betryggande skola ske på skogsägarrens bekostnad, men om denne icke äger tillgångar, så är det genom skogsvårdsafgifterna samt genom skogsvårdsstyrelsens försorg, som betryggandet af återväxten på annans mark skall ske. Är det rimligt att stifta en lag, som visserligen påbjuder, att ifrågasvarande arbete skall verkställas på ägarens bekostnad, men enligt hvilken vid försummelse enda påföljden skulle blifva, att hela den skogskultur, som göres, tillfaller den försumlige?

Det är således enligt mitt förmenande alldeles nödvändigt, att äfven under pågående afverkning möjlighet skall gifvas att gripa in och hejda denna afverkning. Bli det förbud, måste äfven en lag finnas sådan, att skogsägaren måste upphöra med afverkningen. Är det så, att öfverenskommelse mellan skogsägaren och skogsvårdsstyrelsen icke kan komma till stånd, får denna söka hos vederbörlig domstol att få förbud utfärdadt, att afverkning icke må ske. Det är således icke godtyckligt att sådant förbud komme till stånd, utan domstol kommer att afgöra, huruvida skogsvårdsstyrelsen egenmäktigt förfarit, eller huruvida densamma verkligen handlat i det allmännas intresse. Jag anser därför, att dessa lagbestämmelser äro alldeles nödvändiga, så vida den här föreslagna skogslagen verkligen skall blifva effektiv samt hafva någon kraft och nytta med sig.

Hvad man kan kalla en svaghet hos densamma är möjligen, att den nästan blott är en återväxtlag. Från skogsmäns sida anses en återväxtlag icke tillräcklig utan borde denna äfven vara en uthållighetslag, och det är detta utskottet försökt komma till, därigenom att man verkligen skulle få ingripa under pågående afverkning. Emellertid är det fullkomligt säkert, att den skogsägare, som sköter sin skog väl, drabbas aldrig af denna lag; den är skriven för den, som verkligen icke vill sköta sig, för skogssköflare, för den, som blott vill klä af skogen och icke någonsin tänker på återväxt. Den, som vårdar sin skog, beröres icke af denna lag, för honom är den blott till skydd. Men hvar och en, som känner förhållandena, måste ovilkorligen finna denna lag nödvändig för att hindra jobbare och skogssköflare. Jag känner många fall, då personer köpt egendom endast för att göra affär med därå

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.*
(Forts.)

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

befintlig skog; sedan denna afverkats, säljes själfva egendomen till hvilket pris som helst, men man lämnar den då från sig skoglös, jag säger visserligen icke för alltid, ty vår jordmän är lyckligtvis af den beskaffenhet, att man under seklernas lopp kan vänta återväxt, men huru länge det dröjer är svårt att säga.

Nu skall jag be, att något få bemöta den föregående talaren. Han säger på ett ställe, att Riksdagen skrifvit till Kungl. Maj:t för att få en återväxtlag. Efter min uppfattning har Riksdagen icke gjort det, utan i skrifvelsen af den 13 maj 1896 anhöll Riksdagen, »att Kungl. Maj:t ville tillsätta en kommitté af sakkunnige män för att utreda, hvilka åtgärder lämpligen kunde vidtagas för vinnande af en tillfredsställande vård af de enskilda skogarne, och därefter framlägga de förslag, hvartill denna utredning, med hänsyn till de inom olika landsdelar rådande förhållanden, gäfvé anledning.» Häre kan jag icke finna, att det ligger någon begäran om en återväxtlag, utan Riksdagen har skrifvit om en utredning rörande erforderliga bestämmelser för vården af enskildes skogar. Sedermera har herr Benedicks klandrat skogsvårdsstyrelserna och sagt, att han icke tror, att de skulle komma att gagna, och dessutom har han gjort anmärkning mot det sätt, hvarpå aflöningen skulle utgå. Om herrarne se på förslaget till förordning om skogsvårdsstyrelser, synes af § 7 huru man tänkt sig deras aflöning. »Ordförande och ledamöter i skogsvårdsstyrelse samt de i 8 § af denna förordning omförmälde revisorer skola för hvarje sammanträde äfvensom för de resor, som af deras berörda uppdrag föränledas och äro att såsom nödiga anse, ur skogsvårds-kassan erhålla ersättning enligt tredje klassen i gällande rese-reglemente.» Utskottet har således icke föreslagit någon lön, utan endast att styrelserna skulle erhålla ersättning enligt gällande resereglemente. Det kan således icke komma i fråga, att det skall blifva några stora arvoden eller löner, utan helt enkelt att de skola få ersättning för de utgifter de själfva hafva. Att skogsvårdsstyrelserna däremot skola hafva rätt att bestämma aflöningen för de tjänstemän, som anställas, synes mig alldeles naturligt, ty icke skall man väl besvära Kungl. Maj:t att öfver en bank bestämma aflöningen åt tjänstemännen. Beträffande de af herr Benedicks upprepade siffror, hvarmed aflöningen skulle utgå till tjänstemännen, så vet jag icke, att något är bestämdt därom. Kommitterade hafva föreslagit, att ungefär så och så mycket skulle en sekreterare hafva i aflöning, men detta har icke utskottet fastställt, utan utskottet hemställer i 4 § mom. d., att till skogsvårdsstyrelses uppgift skulle höra att »antaga och med omhänderhavande medel aflöna dels det i 2 § omförmällda biträde och sekreterare, där särskild sådan erfordras, dels ock därutöfver, i den mån så pröfvas nödigt, forstligt bildade tjänstemän äfvensom tillsyningsmän samt att utfärda instruktioner för dessa.» Jag anser, att det icke kan tänkas, att någon annan skulle få bestämma dessa aflöningsbelopp än just skogsvårdsstyrelserna; och har man förtroende för skogsvårdsstyrelserna — hvilket jag har stora förhopp-

ningar om — är jag alldeles öfvertygad, att om de kunna göra besparingar, komma de också att göra det. Utskottet har föreslagit anställande af en forsttjänsteman till skogsvårdsstyrelsens biträde, och om man genom att något höja lönen kunde få en framstående sådan, böra skogsvårdsstyrelserna hafva rätt därtill. Med utskottets förslag skulle skogsvårdsstyrelserna icke blifva några ämbetsverk, utan förtroendenämnder, som icke skulle erhålla annan ersättning än för de resor, som af uppdraget komme att föranledas; och att de skulle bestämma aflöningen för tjänstemännen, torde icke vara något att säga om. Det är således icke meningen att här skapa ämbetsverk, i hvilka lönerna skulle blifva de högsta utgående i Sveriges rike, hvarom den föregående talaren nämnde.

Enligt min åsikt äro dessa skogsvårdsstyrelser en hufvudpunkt i förslaget; och då sådan styrelse skall väljas inom landstingsområde — landstinget får välja en ledamot och hushållningssällskapet en — är det ju dessa myndigheter det tillkommer att tillse, att i dessa styrelser insättas länets bästa och mest bepröfvade män, som de kunna hafva fullt förtroende till. Och jag har den öfvertygelsen, att då enligt detta förslag hvarje kommun, som så önskar, kan tillsätta en skogsvårdskommitté till biträde åt styrelsen, komma förhållandena i regel att ordnas utan att lagens bestämmelser behöfva gripa in; i de flesta fall kommer nog öfverenskommelse att ske, och då veta ju skogsvårdsstyrelserna ock på hvilket sätt man bäst skall söka ordna förhållandena.

Enligt föredragningsättet skulle man äfven hafva rättighet att beröra tredje punkten d. v. s. skogsvårdsafgifterna. I denna punkt har jag en annan uppfattning än utskottet, men jag skall icke nu upptaga tiden med att beröra detta, utan vänta med att yttra mig därom, till dess punkten föredrages.

Hvad nu detta lagförslag beträffar, är det min öfvertygelse, att äfven om det icke är det bästa möjliga, som kan framläggas, så är det ett godt förslag, en stomme, på hvilken man i framtiden kan bygga. Och det finnes ingenting, som hindrar en utveckling af denna lag. Medgifvas måste att många anmärkningar kunna göras däremot, men förslaget är icke daligt, utan förslaget är, som sagdt, det bästa man under nuvarande förhållanden kunnat åstadkomma, och därför yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Grefve von Hallwyl: Såsom reservant anser jag mig skyldig att inför kammaren med några få ord klargöra min ståndpunkt i denna viktiga fråga.

För min del anser jag en skogslag vara högeligen af behofvet påkallad för att hejda alla dessa skogssköflingar, som pågå inom vårt land och för att i allmänhet införa bättre skogsförhållanden inom hela riket. Om jag ser på det af utskottet framlagda förslaget, kan jag visserligen vara med om flertalet paragrafer och godkänna deras innehåll, men däremot kan jag icke fullt gilla en viss oklarhet, som genomgår hela lagen.

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.*
(Forts.)

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

Hvad 4 § beträffar, anser jag den i vissa afseenden oklar och jag kan icke till alla delar gilla de väl stränga åtgärder, som finnas där föreslagna, men hvad jag framför allt icke kan gå in på är den ganska viktiga grundprincip, som är fastslagen i lagen genom den skyldighet att ansvaret för återväxten ålagts både jordägare och afverkare. Detta anser jag icke riktigt, ty därigenom utkastar man ett slags tvistefrö bland allt hvad jordägare och afverkare heter, och följden däraf blir en hel rad af processer och obehag af alla slag. Efter min åsikt borde denna skyldighet ålagts endast och allenast jordägaren, dock med ett undantag, och detta undantag gäller sådana där gamla, hufvudsakligen i Norrland förekommande afverkningskontrakt, som fortfarande äga bestånd; där bjuder rättvisan och billigheten att skyldigheten att vaka öfver återväxten i vissa fall äfven åläggas afverkaren, annars icke. Jordägaren själf har frihet att sköta sin skog, huru han behagar, rationellt eller irrationellt. Han kan öfverlåta afverkningsrätten på annan person och då med största lätthet ställa så till, att afverkaren hvarken får eller kan sköfva skogen; denne kan nämligen åläggas att hålla sig till vissa gröfre dimensioner eller låta visst antal friska fröträd stå kvar. Men jordägaren kan äfven öfverlåta till afverkaren total afverkning och ställa så till, att denne har fritt tillfälle att sköfva skogen, och då är detta jordägarens fel och då är det fullt rätt, att han också får svara därför. Jag anser, att afverkaren är en alldeles utomstående person; han gör bara sina beräkningar, värderar skogen, beräknar sin vinst per kubikfot eller per timmer och därmed basta. Hela intresset af skogens skötsel ligger hos jordägaren. Om det stiftas en lag, skall denna icke endast afse att bevara skogen, utan vara en sporre för hvarje jordägare och skogsägare att väl sköta sin skog. En annan sak är, om afverkaren öfverskrider sin befogenhet, om han afverkar mindre dimensioner än han är berättigad till eller om han icke, såsom i kontraktet är stipuleradt, låter tillräckligt antal fröträd stå kvar. I sådan händelse hemfaller han under strafflagen; då kan jordägaren stämma honom inför domstol, och domstolen kan ålägga honom betala alla sådana kostnader, som blifva en följd af lagöfverträdelsen och kontraktsbrottet. Jordägaren är således skyddad genom allmänna strafflagen.

Lagens 1 § ålägger nu alla jordägare i sista hand att sörja för återväxten; den gifver honom dock rätt att återfå de penningar han nedlagt därpå. Detta anser jag ej heller praktiskt; därigenom invaggar man jordägaren i en viss säkerhet, man rent af förleder honom att skrifva dåliga skogsödande kontrakt. Det vore mycket bättre, om detta icke stode där. Till följd af denna lagstiftning kommer det äfven troligtvis att uppstå s. k. bulvaner, som lagen icke kan komma åt. Det kan t. ex. inträffa, att jordägaren öfverlåter all afverkningsrätt till en person — vi kunna kalla jordägaren N:o 1 och afverkaren N:o 2 —; i kontraktet stå inga andra namn, men långt bakom N:o 2 står en tredje person, som lagen icke kan komma åt, och som N:o 1 ej heller kan träffa. Denne

tager hand om skogsförsäljningen och stoppar vinsten i sin ficka. Så kommer en vacker dag den högvisa skogsvårdsstyrelsen, håller syn, konstaterar skogssköfling och ålägger afverkaren i första hand att vidtaga erforderliga åtgärder. Men den person, som köpt afverkningsrätten, har dunstat bort, möjligen till Amerika, eller om han finnes kvar, är det kanske en fattig man, som företer fattigdomsbevis, och så är den saken slut. I sista hand blir det då jordägaren, som får plantera och så, men af afverkaren får han icke en enda skilling i ersättning.

I ett land som Sverige, som sträcker sig från 57 till 70 breddgraden, är det gifvetvis ytterst svårt att stifta en skogslag, som verkar fullt välgörande för hela landet. Klimatiska förhållanden, kommunikationsförhållanden äro sådana, att man icke kan sköta sin jord på samma sätt i Skåne, i Småland, i mellersta Sverige, i nedre och i öfre Norrland. Principen för en rationell skogsskötsel är helt enkelt den, att man af skogen, det må vara grof skog, medelgrof skog eller ungskog, tager största möjliga vinst utan att äfventyra återväxten. Då det finnes god jordmån, lämpligt klimat och utmärkta kommunikationer, är det icke svårt att följa denna princip. I Tyskland finns det vissa trakter, där man icke låter skogen blifva äldre än 30 å 40 år, och där man har god afkomst af sin skog utan att på något sätt sköfla skogen, men där har man ett bra klimat, bra afsättningsorter, goda kommunikationer o. s. v. I Norrland däremot, där det finnes trakter, som ligga 30 å 40 mil från närmaste järnvägsstation, kan naturligtvis icke drifvas någon rationell skogsskötsel. I vanliga fall får skogsaffallet ligga kvar utan att tillgodogöras, och man tager blott de större dimensionerna. Men får man järnväg, kan det ändra sig som genom ett trollslag; då bjudes efter hand tillfälle att äfven kunna tillgodogöra sig ungskogen och införa mera rationell skogsskötsel i allmänhet. Och därför är det kanske icke så välbetänkt att i dessa trakter, där man vet, att det blir kommunikationer, införa en dimensionslag, som alltid verkar mer eller mindre störande på en rationell skogsvård. Under sådana förhållanden hade det kanske varit bättre att i början stifta en mera generell, helt kort lag, som hade skyddat återväxten och sedermera på landstingens och hushållningssällskapens förslag gjort sådana tillägg, som varit väl afpassade efter de olika landskapens olika förhållanden. Därför skulle jag till viss del också kunna vara med om herr Benedicks' m. fl:s reservation. Men om nu utskottets lagförslag skulle vinna kamrarnas bifall, är jag fullt öfvertygad, att äfven denna lag kommer att verka mycket godt, fastän det goda kommer att vara förenadt med en del processer och obehag, som möjligen kunnat undvikas, om lagen skrivits på något olika sätt. Emellertid hoppas jag, att, om lagförslaget bifalles af Riksdagen, det efter hand kommer att undergå sådana förändringar, som göra det bättre afpassadt efter de olika landskapens olika förhållanden, så att vi slutligen få en lag, som blir till välsignelse för hela landet, en lag, som bevarar våra vackra skogar icke

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.* endast åt oss själfva utan äfven åt våra efterkommande. Jag har intet yrkande att göra.

(Forts.)

Herr Lybeck: Af utskottsbetänkandets historik framgår, att på en tidrymd af öfver ett halft sekel framställningar i motioner och förslag blifvit gjorda af framsynte fosterlandsälskande män för att åstadkomma någon rättelse i det gällande sättet att sköta och vårda enskildes skogar. Ty värr hafva de ej haft någon påföljd. Man får därför vara tacksam, att regeringen tagit saken om hand och genom att framlägga ett förslag till lag sökt afhjälpa bristen i detta hänseende.

Jag skall tillåta mig att, med anledning af att några ledamöter af Första Kammaren reserverat sig mot lagen i dess helhet, bedja att få uppläsa några rader ur reservationen — herrarne skolen icke bli rädda, då jag tager denna stora lunta, ty jag tänker icke gå igenom mer än några få rader. Reservanterna säga: »Det enligt vår mening verksammaste medlet för staten att främja en förnuftig hushållning med enskildes skogar är, utom att befordra nödig kunskap och intresse för skogens rätta vård, att genom åstadkommande af förbättrade kommunikationer och beredande i öfrigt af större afsättningsmöjligheter med flera dylika åtgärder bidraga till en höjning af skogarnas värde, hvilket kommer att förmå skogsägaren att väl vårda sin skog».

Ja, mine herrar, det där är ju vackert taladt och skrifvet, men är det någon, som tror på verkan af detta intresse och denna kunskap? Jag tror, att det blir att gå en mycket lång väg, om ens den någonsin skall leda till målet.

Här talas vidare om kommunikationer. Jag skall bedja att få belysa denna sak med ett exempel. Jag bor i en trakt, som räknas till södra Sverige, och det låter för herrarne litet otroligt, om jag säger, att vid den tidpunkt, som jag nu berör, för något öfver 20 år sedan, hade jag tolf mil till närmaste järnvägsstation. Genom uppoffringar kom man slutligen så långt, att vi fingo järnväg, ehuru icke så magnifik och bra som i sydligare och mera lyckligt lottade delar af landet, men vi fingo vara nöjda med att vi fått den. På den tid jag nämnde funnos härliga, utmärkta skogar i denna trakt. Jag är en stor vän af förbättrade kommunikationer och har sökt att i mån af min ringa förmåga bidra därtill; men äfven då vågade jag profetera att, när vi fått vår järnväg, så adjö med vår skog. Och detta har verkligen till fullo bekräftats. Huru se dessa förut så härliga trakter nu ut? Jo, till stor del alldeles afslopade; stubbar, öfvervuxna med ljung, vittna om hvad som varit har i dessa trakter. Man säger, att kommunikationerna skola bidra till att höja skogsproduktens värde. Ja, men det dröjer så lång tid, innan det blir några produkter i dessa afverkade skogstrakter, så att jag tror man icke får tänka sig, att reservanternas förslag på det sättet blifver beaktadt. Kommunikationerna kunna vara bra för att tillgodogöra

sig skogarna, men för befordrande af återväxten tror jag icke de hafva någon inverkan.

Nu finner jag icke något klandervärdt alls, att man tager det skogskapital man har och tillgodogör sig det. Jag tycker, att jag vill hafva rätt att taga på min mark den skog, som växer där, och det huru och när jag vill, men jag anser det vara min skyldighet att, när jag tagit det skogskapital, som föregående generationer samlat, jag ock bör sörja för, att kommande släkten icke blifva utan skog.

Hvad beträffar skogsvårdstyrelserna, så har en ärad talare gått ganska illa åt dem i afseende å det sätt, på hvilket de komme att fungera; han befarade, att det skulle blifva polis-pionier, beslagttagare och jag vet icke hvad han hade i perspektiv. Jag ställer mig icke på den foten; jag är öfvertygad, att en skogsvårdsstyrelse, som utsetts och blifvit sammansatt på det sätt, som föreslagits, kommer att verka undervisande och upplysande och skall icke hafva till mål att verka vare sig för böter eller för beslag.

Då jag är öfvertygad, att ifrågavarande lag kommer att verka välsignelsebringande för vårt land, anhåller jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Tamm, Hugo: Den kungliga proposition, som nu ligger före till behandling, har ju genomgått många och långa förberedelser, men jag kan icke annat än beklaga, att den kommit in så sent till Riksdagen, att den måst underkastas ett så forceradt arbete i utskotten som nu varit fallet; och jag kan icke annat än här begagna tillfället att uttala ett tack till mina kamrater i utskottet för den trägenhet och flit, hvarmed de försökt lösa denna svåra och dock så viktiga fråga.

Jag instämmer i hvad en föregående talare yttrade, nämligen att detta utskotts förslag icke får bedömas såsom en slutlig lösning af skogsfrågan; det kan icke heller tillfredsställa alla både ifriga skogsvänners och ljummare skogsvänners ofta olikartade önskemål, utan det är en grund att vidare söka bygga på, efter olika landsdelars olika behof — såsom ju Riksdagen begärt. Och med denna utgångspunkt vågar jag påstå, att detta utskottsbetänkande — för så vidt man vill hafva någon som helst grund lagd för en skogslagstiftning — ej uppställt större fordringar än som varit absolut nödvändigt.

Första paragrafen innehåller *lagens innebörd*: påföljd för förseelse, uppgift på å hvem ansvaret faller — men i alla skogslagar har det visat sig vara obekrifligt svårt att finna en definition just å lagens innebörd, som oförtydligt täcker hvad man vill täcka — och detta helt enkelt därför, att skogsförödelse är så varierande efter olika förhållanden, så att nästan i hvarje särskildt fall ett subjektivt bedömande är nödvändigt. Utskottet har i sin definition helt enkelt framhållit hvad väl af ingen kan förnekas och det är att för att kunna åstadkomma hvad man

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

kallar återväxt fordras att från den stund, då jag afverkar, en period framåt måste iakttagas en viss varsamhet, aktsamhet med hygget samt vissa åtgärder å marken, olika efter olika behof, om man skall nå sitt mål. Lagen begränsar således sin räckvidd till den period som ligger mellan afverkningen och den tidpunkt, då återväxten är tryggad — lämnande afverkningssätt och afverkningsmängd fritt till skogsägarens skön.

En ledamot af kammaren har alldeles nyss gjort mig den frågan: Hvad menar ni med en afverkning, som bedrifves så, att återväxten äfventyras? Det hade ju egentligen varit bättre, om frågan hade ställts till de ärade reservanter, som gjort lagen hufvudsakligen till en afverkningslag, men jag skall bedja att få gifva förklaringen med ett par exempel, båda exemplen hämtade från af mig fullt kända faktiska förhållanden. Det ena hämtar jag från ett ställe närmast fjällgränsen, där afverkningen skedde på vidsträckta granskogar; att såsom där var förhållandet afverka alltihop på en gång är faktiskt att äfventyra återväxten, och denna mark kan aldrig mera komma att bära skog. Det andra exemplet är från ett alldeles motsatt håll. Det var ett stort bruk, som ägde stora skogsvidder, af hvilka bortsåldes en del, af cirka 10,000 tunnland, där hela skogen bestod af så ung skog, att den endast kunde försäljas som pitprops och 2 å 3 tums sparrar. Köparen afverkade allting och lämnade icke ett träd kvar, som var fröbart; och emedan denna mark låg nära hafsbandet är den i närvarande stund ödelagd genom att afverkningen bedrefs öfver hela arealen utan att ett enda skyddsbalte lämnades, som kunde skydda för väder och vind. Afverkning kan således bedrifvas så, att återväxt är omöjliggjord.

Naturligtvis äro vi och reservanterna ense därutinnan, att det är af yttersta vikt för vårt land — där skogens naturliga återväxtförmåga är så förträfflig, att man nästan kan säga, att stor vanvård måste äga rum för att den ej skall tillintetgå — att det är allt skäl att vid afverkningen fästa den största uppmärksamhet vid att man tillgodogör sig de naturliga hjälpmedel vi här hafva i stället för att sedan på återväxten få nedlägga mycket dryga och mer eller mindre osäkra kostnader. Således är det icke oväsentligt, att bestämmelser därom äro införda i paragrafen.

Vi hafva med hvad i öfrigt står där velat beteckna helt enkelt att man icke bör indirekt göra sådant, som omöjliggör återväxten, hvilket kan ske på mångahanda sätt, och direkt vidtaga de positiva åtgärder, som visa sig nödvändiga, såvida icke den naturliga återväxten kommer att själfmant inställa sig. Jag tror således, att för hvar och en, som är aldrig så litet förfaren i skogsförhållanden, blir denna tolkning af paragrafen i själfva verket ganska lätt.

Jag måste här, då det är hufvudsakligen omkring 1 §, som divergensen mellan utskottet och reservanterna rör sig, vid deras formulering göra ett par erinringar. Jag vill visst icke förneka den i reservationen framträdande ärliga sträfvan att söka be-

stämdt definiera hvad som menas med *skogsköfling*. Jag är öfvertygad att man sökt göra detta så väl som möjligt, och såsom vi hörde af talarens framställning, har man sökt att klyfva ansvarigheten genom att säga: för afverkningen skall den, som verkställer den, vara ansvarig, och för det, som sedan kommer att inträffa, blir ägaren ansvarig. Nu klandrade man vår lag därför, att den skulle föranleda till ett obefogadt spioneri och polisväsen, men jag kan för min del icke begripa annat än att detta framträder hos reservanterna vida skarpare. Ty skall det bedömas såsom här är föreslaget — och icke såsom utskottet tänkt sig, efter det under en följd af år framträdande resultatet — blir det ju så att afverkaren skall vara fri omedelbart efter afverkningen; men han kan icke blifva fri på annat sätt än att det måste tagas syn för hvarje afverkning som göres, ty eljest är det ju icke möjligt för honom att skydda sig. Eljest är det ju han, som blir skyldig att vidtaga de åtgärder, som för återväxtens betryggande erfordrades och som eljest skulle ålegat ägaren. Jag kan således omöjligen fatta annat än att man här föranleder just det man fruktat, nämligen föranstaltandet af ständiga syner för att utrona hur afverkningen bedrifvits, så att skyldigheten icke åläggas orätt person, och ständigt gräl mellan ägare och afverkare där de äro olika personer.

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.*
(Forts.)

Jag frågar vidare reservanterna: huru skall lagen blifva effektiv uti sådana län, där enligt deras 5 § det icke blifvit af Kungl. Maj:t, efter landstings- och hushållningssällskaps hörande, lämnade föreskrifter om att skogssädd eller plantering varder verkställd? I sådana län, hvarest detta icke är fallet, hvilka man mycket väl kan tänka sig, förstår jag för min del icke hvilka de åtgärder skola blifva, som sedermera böra åläggas den, som vid afverkningen oriktigt förfarit. All påföljd är ju då utesluten.

Dessutom fruktar jag äfven att dessa så mycket specificerade kraf för att konstatera att vanskötsel förefinnes blifva ofantligt svåra vid tillämpningen. »Befinnes, när så lång tid efter afverkning förflutit att på marken bort kunna uppkomma ett för återväxtens betryggande tillräckligt antal plantor» o. s. v. Jag har en och annan gång sett försök till dylika bestämmelser, men det veta väl alla, hvilka sett en skogstrakt efter dess afverkning, att alltid finnes det ett visst antal plantor kvar, ofta en stor mängd småplantor, som stått där undertryckta i all sin tid och ännu stå kvar på hyggena, och ingen kan förneka, att icke detta är plantor eller att de kunna finnas kvar till mer eller mindre tillräckligt antal. Om reservanternas förslag skulle blifva lag, måste man här använda en mera bestämd formulering, så att det skall vara t. ex. friska plantor och att de skulle vara någorlunda jämnt fördelade öfver hela marken. Men att kontrollera och beräkna detta, då det är fråga om att föreskrifva åtgärder, tror jag blir mycket svårt.

Således, man kan icke definiera »vanskötsel» så bestämdt och klart, att det subjektiva forstliga omdömet kan undvaras — och

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

försöker man detta, så leder det till oändligt mycket mera trassel i praktiken. Man kan lika litet bestämma återväxttiden som fixera kvantiteten af naturlig nöjaktig återväxt, utan det måste i mer eller mindre grad öfverlätas åt det subjektiva omdömet, som därvid får blifva det bestämmande. Det är detta utskottet för sin del funnit nödvändigt, men äfven å andra sidan sökt att gent emot hvad jag skulle vilja kalla öfverdrifna forstliga teorier och gent emot hvarje form af kitslighet och trakasserier ställa garantier, som ligga uti skogsvårdsstyrelsens sammansättning, sättet för dess väljande och formerna för dess verksamhet. Skogsvårdsstyrelsen har enligt utskottets förslag att bestämma när ingripande får ske, när undersökningar böra göras och slutligen söka på en patriarkalisk väg uppnå en *öfverenskommelse* med skogsägaren. Det skulle således icke ske, såsom först föreslogs, att på hvilken anmälan som helst Konungens befallningshafvande kunde ingripa. Först om det nu icke kunnat uppnås någon öfverenskommelse eller om det brytes mot gifna föreskrifter, först då inträder domstolsbehandling. I detta fall skall jag i anledning af reservationen anhålla att få yttra några ord. Önekligen finnes där, som jag nyss sade, en sträfvan efter att närmare precisera olagligheter, men hvad vinnes därmed, i fall man tager bort laga påföljder? Då utträttar lagen enligt mitt förmenande föga. Reservanterna önska, att enda påföljd för vanvård skall vara, att *på den försumliges bekostnad* skogsvårdsstyrelsen skall verkställa föreskrifna åtgärder. Här skall jag begagna mig af det ena fallet i grefve von Hallwyls argumentation, då han säger: om afverkaren är ensam ansvarig för afverkningen, och denne reser sin väg, huru skall man då få någonting gjordt? Jo, skogsvårdsstyrelsen skulle få verkställa detta på den försumliges bekostnad, och om denne har rest sin väg och ej kan anträffas, komma åtgärderna för återväxten att ske på det allmännas bekostnad. Om man sålunda tager bort ägarens ansvarighet i detta fall, skulle det verka till ett betydligt försvagande af lagen.

Vidare har herr Benedicks tagit bort *förbudet*, och det anser han vara en fördel. Men denna påföljd måste finnas kvar; just i de båda fall jag nyss omnämnde hade bestämda förbud varit på sin rätta plats, och dessa därigenom skyddade trakter hade då icke varit ödelagda. Det finnes så många förhållanden, då isynnerhet ungskogen, hvars skyddande måste anses vara särskildt af vikt, utan sådana förbud skulle blifva sköfjad. Därvid finnes det icke något annat medel än att åt Konungens befallningshafvande bibehålla rätten att här ingripa. Jag tror således att hela lagen skulle blifva ganska ineffektiv, om dessa förbudsbestämmelser toges bort.

Herr Benedicks anmärkte, att utskottets förslag vore hämtadt ur finska lagen. Nej, det är hämtadt ur svenska riksdagens beslut öfver ett lagförslag, som förelåg vid 1874 års Riksdag och som var, kan jag säga, i full öfverensstämmelse med herr Benedicks' reservation. Det särskilda utskott, till hvilket propositio-

nen då hänvisades, fann sig däremot »vid val emellan en författning, grundad, såsom det kungl. förslaget, endast på direkt åläggande af återplanteringsskyldighet, och en lag sådan som gottlandslagen böra obetingadt föredraga den senare redan af det skäl, att den vore grundad på den s. k. fridlysningsprincipen».

Således uttalade sig utskottet där för fridlysningsprincipens nödvändighet. Och vidare heter det: »Ett åläggande af återplanteringsskyldighet, som för öfrigt i de norra landsdelarna skulle stöta på oöfvervinneliga praktiska svårigheter, vore ett ingrepp i äganderätten, hvars yttersta konsekvens vore expropriation. Fridlysningsprincipen vore däremot endast ett uppskof af nyttjanderättens utöfning, och denna princip ägde i vårt land icke blott urminnes häfd, utan ock stöd i gällande lagstiftning rörande allmänningar. I öfverensstämmelse med dessa åsikter utarbetade utskottet ett förslag till förordning i ämnet, enligt hvilket, därest vid afverkning af skog å egentlig skogsmark jordens innehafvare icke droge försorg om för återväxt erforderliga åtgärder, Konungens befallningshafvande ägde att ej allenast, med utsättande af de åtgärder, som för ändamålet ansåges erforderliga, vid vite ålägga jordens innehafvare att dessa åtgärder inom viss tid fullborda, utan ock, om så pröfvades nödigt, ställa den återstående skogen eller viss del därpå vid vite under förbud.»

Detta utskottsbetänkande blef af båda kamrarna antaget, men det inträffade på samma sätt som nu, att betänkandet kom sent in, först tre dagar innan Riksdagen skulle åtskiljas. Kamrarna stannade vid återremiss af mindre betydande punkter och frågan sköts upp. Sedermera har just dessa af utskottet då föreslagna åtgärder gång efter annan vunnit allt mer och mer godkännande uti inom Riksdagen väckta motioner, så att man kan säga, att detta förslag icke är någon nyhet för Riksdagen. De åtgärder, herr Benedicks ställer sig emot, och som i utskottets förslag äro upptagna, hafva således vunnit stor anslutning — hans förslag åter förkastades af Riksdagen.

De nu föreslagna påföljderna äro faktiskt endast två, den ena att skogsvårdsstyrelsen verkställer nödiga åtgärder på den försumliga bekostnad, den andra att i vissa nödvändiga fall förbud mot afverkning utfärdas för att skydda skogens ödeläggande. Herr Benedicks har orätt, då han söker draga ut konsekvenserna därhän, att denna lag skulle hafva med sig fängelse och beslagstagning m. m. Detta är en ny fråga, som kommer in på det sättet, att när det brytes emot lagens bestämmelser, att en viss trakt ej får röras, och förseelsen således icke har sin grund uti oförstånd utan i trots emot lagen, så måste lagen upprätthållas och förseelsen beifras; och här kan icke gärna vara tal om oförstånd, utan det måste vara af fri vilja, som en person begår ett dylikt brott. Sådana straffpåföljder som beslagsrätten anser jag böra finnas, emedan ett vite af t. ex. 500 kronor vid större afverkningar mot förbud vore maktlöst och föga kännbart. Det är salunda icke skogslagens stränghet i och för sig utan ett fullt

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.

(Forts.)

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

nytt lagbrott, som framkallar dessa bestämmelser, så att man icke har rätt att åberopa det ena såsom ett motiv mot det andra.

Två föregående talare hafva redan berört lönefrågan för sekreterarne. Naturligtvis har Kungl. Maj:t föreslagit dessa löner i tanke att de bästa och lämpligaste personer skulle kunna fås till tjänstemän hos skogsvårdsstyrelserna, där de dock icke skulle fungera uteslutande eller ens hufvudsakligen såsom sekreterare, utan snarare såsom skogsingenjörer med uppgift att praktiskt biträda hos skogsvårdsstyrelserna inom sina respektiva län. Dessa biträden voro enligt Kungl. Maj:ts förslag ålagda att tjänstgöra såsom sekreterare, det är för dessa bägge funktionärer som lönen skulle uppbäras. Nu är utskottets förslag sådant, att skogsvårdsstyrelsen har full frihet att till sekreterare antaga hvilken som helst, således äfven att antaga den person, som är förstligt kunnig, och som alltid styrelsen skall hafva under sig anställd, och därmed är således udden bruten af de anmärkingar, som i detta afseende riktats mot utskottets förslag.

Jag skall nu icke vidare uppehålla mig vid dessa anmärkingar. Jag vill endast bedja dem af eder, mina herrar, som ännu ställa sig tveksamma mot förslaget, att besinna, att förslaget dock innebär ett gifvet framsteg inom vår skogskultur, om än det icke är något större framsteg eller ett framsteg, som icke kanhända skulle kunna gjorts vida bättre. Men vi skola icke förgäta, att vårt lilla land står hårdt kämpande för sin tillvaro i många fall. Vårt jordbruk har svårt att bryta sig fram i konkurrensen med utlandet, vår industri blir allt mer och mer motad af de stora länderna med deras till buds stående starkare medel. De söka där med pansrad näfve bryta sig fram för sin industri, föga aktande om de därvid krossa den svagare, som står i vägen för dem. Vi äro i det fallet svagare. Men *en* styrka ha vi framför hvarje annat land, vi hafva våra skogar och vår till skogsbörd så utmärkt ägnade mark. Nu hafva vi i femtio år lefvat på de skogskapital, Norrlands rika tillgångar beredt oss. Det är de, som gjort den stora vattningen och gjort, att vi kommit i ekonomiskt hänseende till den punkt, där vi nu stå. Jag ber eder, mina herrar, att noga betänka eder, innan ni kasta edert nej i valurnan, då det gäller ett försök att göra hvad göras kan till upphjälpande af en näring, där vårt land kan bestå i världskonkurrensen och förblifva oseggradt. Vi hafva lefvat på gångna generationers arf och jag frågar: om vi icke nu taga vara på och sköta om detta arf, som utgöres af våra skogar, hvad skola vi då en gång lämna i arf efter oss? Jo, ett svagt och utblottadt land, där fosterlandskänslan ej mera kan gro och spira.

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Hans excellens friherre von Essen: Det är vanligt, då det gäller någon fråga, för hvilken man särskildt intressar sig, att då beteckna denna såsom en utomordentligt viktig fråga. Det är icke alltid så säkert, att flertalet af Riksdagens ledamöter dela

en sådan åsikt, men det finnes dock vissa frågor, och dit måste jag hänföra den nu föreliggande, där jag tror den allmänna meningen är ense i afseende å deras utomordentliga vikt och betydelse. Om det nu skulle vara några af kammarens ledamöter, hvilka icke med mig dela den åsikten, att skogsfrågan är en af de största frågor Riksdagen har på dagordningen, anhåller jag att med några ord få belysa denna sak och på samma gång erinra om hvad hvar och en lätteligen skall kunna inse, att nämligen det är fara i dröjsmål och att frågan är af allra största betydelse för vårt land. Jag minnes mycket väl, att, då torffrågan för några år sedan var på tal inom Riksdagen, jag tillät mig säga, att jag ansåg den frågan vara så viktig för vårt lands framtid, att jag ville sätta den kanske näst efter försvarsfrågan. En och annan ryckte väl då på axlarna och kanske drog på munnen, men jag tviflar icke på, att framtiden kommer att gifva mig rätt, och näst efter den frågan vill jag sätta skogsfrågan. Jag tillåter mig icke gå från ämnet och beröra de skäl, hvarpå jag grundade mitt yttrande i afseende å torffrågan, men jag tillåter mig att fortfarande förblifva på samma ståndpunkt, och åt denna fråga, skogsfrågan, hvars lyckliga lösning jag anser vara ett trängande behof för vårt land, vill jag gifva det tredje rummet.

Det är ju så, att den öfverafverkning, som under de senare årtiondena pågått i vårt land, måste dock fortgå under generationer, om det skall kunna blifva tal om en verklig och allmän skogsbrist, om än en sådan i någon mån och på vissa orter, här och hvar, kan sägas vara till fönnandes. Från den synpunkten sedt eller nödvändigheten att hafva tillgång till husbehovsvirke för eget behof är skogsbristen icke af den art, att under det närmaste tiotalet af år den påkallar några utomordentliga åtgärder för skogens bevarande. Men, på sätt nyss framhölls med sådan styrka, det är en annan sida af saken, som är af den största vikt att den icke blifver förbisedd, nämligen det bedröfliga, som ligger i den oerhörda mängd virke, som ärligen förfäres i våra skogsbygder. Mången har knappast någon aning om, huru där går till. Jag skall an hålla att med några siffror, hvilka kanske komma att trötta kammaren, men som dock böra stå i protokollet, få bestyrka hvad jag framhållit och hvad jag ytterligare kommer att framhålla, nämligen den väsentliga inkomst jag nyss antydde, som nu hämtas och borde kunna fortfarande hämtas af denna vår förnämsta exportartikel.

Jag vill då erinra, att år 1901 utgjorde exporten af oarbetade trävaror 131 millioner och arbetade sådana 43 millioner, summa cirka 175 millioner i runda tal af exporterade trävaror, då däruti icke inberäknats hvad som ingår uti kol för järnhandteringen till ett värde af icke mindre än öfver 34 millioner. Hela exportsumman uppgår till 353 millioner kronor; det gäller således mer än hälften af vår export, och man kan tänka sig hvilken fara det ligger uti ett så småningom skeende nedgående af denna högst väsentliga statsinkomst. Det är ju godt och väl, att arealen af

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

våra statsskogar är högst betydande och att vi i det hänseendet kunna vara någorlunda trygga, men om man gör en jämförelse med arealen af enskilda skogar, spelar den förra en ganska obetydlig roll. Jag erinrar om, att statens skogar hade år 1901 en areal af cirka 5 millioner har, medan de enskilda, allmänningarna inberäknade, hade en ytvidd af mera än 28 millioner. Taxeringsvärdet å statens skogar uppgick till 79 millioner och afkastningen belöpte sig till något öfver 7 millioner. Det är sålunda ytterst önskvärdt, och skogskommittéen har åtskilliga gånger med styrka framhållit detta, att man söker befordra inköp af skogar för statens räkning, särskildt därför, att då har man åtminstone någon trygghet för att uthållighetsprincipen blifver tillämpad, så att man kan vara förvissad om, att de nuvarande jämförelsevis låga siffrorna för afkastningen från statens skogar komma att stiga, i motsats mot hvad förhållandet är i afseende å de enskilda skogarna. Med denna ringa areal i jämförelse med de enskildas skänka statens skogar i sin nuvarande omfattning icke den trygghet eller den afkastning man borde kunna förvänta, så att det med hänsyn till statens stora intresse är af högsta nöd, att den enskilda skogshushållningen kommer att ställas på en helt annan fot.

Under föregående år har man, på sätt skogskommittéen framhållit, försökt att göra beräkningar af den brist, som uppstår genom den årliga skogsafverkningen, och man kom senast år 1888 till det resultat, att bristen är större än hela den från vårt land utgående årliga virkesexporten. Jag tror icke, att beräkningarna grundade sig på sådana vidsträckta undersökningar som de, hvilka sedan medelst inhämtande af uppgifter från skilda orter och officiella tabeller verkställets genom skogskommittéen. Dess utredning i frågan grundar sig emellertid på den förutsättning, att alla kala marker, som nu finnas i stor omfattning, äfvensom allmänningar, ljungmarker m. m., borde försättas i kultur och deras skogsvärd ordnas på ett sätt, som gifve anledning till en utveckling af på samma gång afverkningen som tillväxten. Under sådana förhållanden kom kommittéen till det resultat, att det skulle blifva ett ringa öfverskott genom afverkningen af den export, som nu bedrifves. Hela afkastningen af skog för år 1897 kunde beräknas till 33 millioner kubikmeter och exporten skulle dock icke beräknas till mera än hvad den var, eller 6 millioner kubikmeter, allt fortfarande i runda tal. En så högst obetydlig del af afkastningen utgör således exporten (däri är dock icke järntillverkningen inräknad, det vill jag medgifva). Man kan således tänka sig, huru ofantligt inkomsterna skulle stiga, om man tillvaratoge den skog man har. Jag sade tillvaratoge, och hvar och en som känner till huru det i allmänhet hushållas med den så kallade husbehofsskogen, måste förundra sig öfver hur man därvid tillvägar. Om man icke kan få sitt behof på det närmaste området utan måste söka det något längre bort från gården, tager man det utan all beräkning och lämnar efter sig en mängd virke att ligga och ruttna på marken och förfaras,

för att nu icke tala om hvad som onödigtvis användes till husbehofsbränsle.

Jag vill erinra därom, att enligt den beräkning, som kommittén gjort, förfares i Norrbottens och Västerbottens län årligen icke mindre än 40 procent af den tillväxande skogen, 40 procent ligger i toppar eller ruttnar ner och sålunda förstöres. Detta som sagdt i de nordligaste provinserna. I mellersta och södra Norrland är det ej mer än 20 procent, och i mellersta och södra Sverige är det 5 procent, som så förfares. Detta visar, hvilket ofantligt förslösande som äger rum, så snart tillgång på skog finnes.

Jag vill endast tillägga, att herr Benedicks har mycket rätt i att till följd af transportmöjligheterna virket får ett helt annat värde än förr, och ett tillvaratagande af detta, som nu förspilles i Norrland, blir därigenom möjligt, men däremot vill jag ej medgifva, att därigenom skogssköfvingen under den närmaste tiden kommer att förminska. Ty exportmöjligheterna och utsikten att göra penningar af det skogskapital, som ej förr kunnat transporteras, lockar naturligtvis till en mycket snar realisation. Jag anser det således icke säkert eller ens troligt, att man på denna väg kan få till stånd större sparsamhet än hittills, men jag medger, att man därigenom bättre kan taga vara på hvad som finnes.

Hvar och en, som rest i de norrländska länen, vet ju hvilket förakt, som där råder för skogen. Det finns ett ordspråk bönder emellan, som lyder så: »han vet ju ej en gång att hålla skogen från knutarna». På många ställen rasera de skogsmarken så långt som ögat räcker af det enda skälet, att stingen, som plåga kreaturen, äro mindre besvärliga på kalmarkerna. Kreaturen gå således fram till dessa kala platser och sola sig, så mycket mer som blåsten bättre kan köra bort myggen där, och därför hugga de ut tusentals tunnland.

Jag har velat lämna dessa upplysningar, ehuru det är obehöfligt att kalla det upplysningar, ty många känna det förut, men det kan ej skada att omnämna det för att ändå mer styrka, hvad som här så mången gång framhållits, nämligen att frågan är af så ofantligt stor betydelse. Huru skall nu denna sak ordnas? Skall man skjuta upp den och vänta på att få något bättre? Ja, efter så många utredningar, som här försiggått, och efter det att så många myndigheter uttalat sig och så många sammanträden hållits med befolkningen i skilda trakter, tror jag knappt, att man kan tilltro någon att under den snaraste tiden i sin hjärna kunna hitta på några nya uppslag i frågan. Jag tror, att genom ett uppskof skulle förorsakas en obotlig skada.

En stor del af våra skogsafverkare och skogsägare hafva den öfvertygelsen, att de sköta skogen väl. För öfrigt — vinstbegäret tager emellanåt öfverhand öfver alla beräkningar. Emellertid, en vanlig personlig erfarenhet är ju den, att de mest okunnige anse sig hafva insikt i just de saker, som de icke förstå. Därför måste det vara af allra största vikt att få ett lifgifvande element in i

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.*
(Forts.)

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

alla dessa trakter, som kan intressera dessa personer och påpeka felelen och misstagen och leda det hela in på rätt spår.

Nuförtiden är det lyckligtvis så, att på trakter, som förr måste vänta i 100 å 120 år för att få sin skog färdig till afverkning och export, kan man använda mycket smärre dimensioner af virke till försågning af battens, stäfver och pitprops. Vidare har man att taga i betraktande den mycket lyckliga omständigheten, att en person under sin lifstid kan skörda frukten af det nedlagda arbetet. Jag kan bestyrka, att jag själf är bland dem, som kunnat draga fördel af afverkning och afsättning af virke från skog, som jag i min ungdom planterade. Därtill kommer exportartikeln trämassa, för hvars framställande virke af väsentligt mindre dimensioner användes, hvilket också gifver anledning till en snabbare omsättning. En snabb omsättning verkar således mycket till att locka ägaren att arbeta för att få snar tillväxt å skogen och således till att minska dessa kalmarker, som ligga obrukade och obegagnade.

Jag vill också uppehålla mig några ögonblick vid en omständighet, som verkligen är nödvändig att taga hänsyn till och på hvilkens ändring just dessa skogsvårdsstyrelsers uppmärksamhet måste fästas. Det kan, såsom också här framhållits, icke nog beaktas, att här förekommer fullkomlig nedröjning af stora trakter, som aldrig kunna komma att bära någon återväxt. Det kan ej nog framhållas, att sådant, som för all framtid uppenbarligen förhindrar skogens återväxt, måste hejdas, och om det icke behöfves i dag, så behöfs det i morgon, ty det drar så pass lång tid, att hela och halfva år åtgå, innan sådant kan hejdas. Den dag, då det blir uppmärksammat, att ett sådant sätt att behandla sin skog måste anses såsom en skam, skall det icke finnas ett bolag eller en enskild skogsägare, som vill hafva ett godt namn om sig, som vill göra något sådant, ty det vore att skämma ut sig inför allt hederligt folk, om man alltför öppet vidtog sådana åtgärder. Jag tror, att det kommer att verka mer än några straffåtgärder, men sådana måste dock finnas, när det är fråga om ett handlings-sätt, som bryter emot ett lands lagar och näringslif och som går alldeles för långt, såsom då t. ex. utlänningar komma hit och sätta upp en ångsåg och hugga ned öfverallt och sedan fara sin väg. Det är klart, att för sådana fall behöfves straff; sådana människor, som ej hafva någon skam i sig, skygga ej för någon-ting annat.

Men när det finnes förbud att på detta sätt rasera skogen, så återstå gifvetvis så ofantligt många sätt att se till att återväxten ej blir försummad. Jag är alldeles öfvertygad om att det skall finnas få jordägare, som ej skola känna sig tilltalade af att få upplysning och penningunderstöd för dikning eller plantering eller andra sådana åtgärder, som äro så nödvändiga.

Jag är säker på att många af kammarens ledamöter hade tillfälle att vid landtbruksmötet i Gäfle se en utställning af olika åldrar af granträd. Man såg där, att af träd, som stått i samma

trakt, somliga omkring 30, 40 år gamla, voro gröfre än andra, som stått i 100 år. Detta beroende endast därpå att de senare träden stått på försumpad mark, som ej varit afdikad, så att de ej kunnat taga sig i växten. Dikning behöfves i synnerhet i de nordliga trakterna, där man vårdslösar skogen, så att man ej ens tänker på att afdika trakter på många tusentals tunnland, som genom afdikning för måttliga pengar kunde blifva skogbärande, i stället för att de nu ligga och försumpas. Saken är således ytterst viktig, och det måste väckas intresse för sådant. Det är i denna riktning, som dessa skogsvårdsstyrelser hafva sin största betydelse, nämligen såsom handledande och vårdande, visst icke såsom fiskaliserande.

Jag har visserligen anmärkningar att göra mot vissa delar af utskottets förslag och skulle naturligtvis icke haft något emot, om vissa ändringar icke hade skett, icke på grund af något slags rättshafveri att icke de åtgärder, som kommittén föreslagit, kunde tåla vid någon ändring, men därför att jag i vissa fall haft mycket svårt att öfvergifva den ståndpunkt, som kommittén intagit. Men jag gör det emellertid, visserligen med någon uppoffring, men med glädje mod, därför att saken vinner framgång, om hvar och en släpper efter det mindre för det stora helas skull. Det är ju så, att dessa skogsvårdsstyrelser hafva full anledning att komma fram med särskilda förslag. Det är till och med antydt, att de kunna och böra begära att få allt ordnad och fastställt i afseende å reglementen och åtskilligt annat, som kan vara att göra i fråga om skogsvård. Det är ju icke något, som blir afklippt genom ett antagande af denna lag. Är det någon af lagens fundamentparagrafer, som behöfver ändras, och om skilda meningar om lagen inom olika orter uppstå efter någon tids erfarenhet, så är det ju ej omöjligt att få en ändring till stånd. Jag tror icke, att Riksdagen någonsin antagit en lag af den art som den, som nu är före, utan att Riksdagen efter någon tids förlopp varit nödsakad att däri göra vissa ändringar, sedan erfarenhet om lagens verkningar vunnits. Så kan ske här också, och därför behöfver Riksdagen icke anse saken vara hopplös och bunden för all framtid, om lagen antages sådan den nu föreligger.

Jag tillåter mig att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Fahlbeck: Äfven jag vill börja med det, som den siste ärade talaren tog till inledning, nämligen att denna fråga är större än de flesta, som förelegat Riksdagen. Jag vill för min del påstå, att den är den största, som varit före i år, ja på många år. Det är endast vår okunnighet om de faktiska förhållandena, som gör, att vi så länge kunnat nöja oss med det skick, hvori skogshandternigen för närvarande befinner sig. Här om någonsin visar det sig, huru det straffar sig för ett land att ej hafva en fullgod statistik i en sak som denna. Hade vi haft en sådan statistik, så hade vi också för länge sedan haft en skogslag; det är min fullkomliga öfvertygelse. De beräkningar, som nu gjorts af skogskommittén, äro alla osäkra.

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

Det är endast öfverslag och ingenting annat, och de förtjäna verkligen icke namnet statistik. Så mycket torde dock vara klart af dessa beräkningar, att öfverafverkning äger rum. Men dessutom har man flera andra bevis härför, hvilka man kan kalla symptomatiska bevis, och som bestå däri, att de afverkade dimensionerna oafbrutet sjunka, att det antal timmer, som behöfves per standard sågvirke, oafbrutet ökas, och slutligen att hvarhelst en kommunikationsled öppnas, inom några få år den tidigare skogbevuxna terrängen förvandlats till kalmare. Den saken synes mig sålunda icke ett ögonblick kunna dragas i tvifvelsmål, att icke öfverafverkning och i själfva verket öfverafverkning i mycket stor omfattning äger rum.

Hvad detta betyder? Ja det hafva vi ej heller gjort klart för oss, men som här redan påvisats, hälften, ja, öfver hälften af vår export tages från skogen. Tänka vi oss nu, att om 20 eller 30 år en reduktion skulle ske häri, hvarmed skulle vi då fylla bristen? Jag ser ingen möjlighet. Enligt min uppfattning gå vi med förbundna ögon vid randen af en afgrund. Vi kunna ej stå till svars hvarken för nutid eller framtid, om vi icke med all energi söka att bevara hvad som finnes kvar samt för framtiden bereda ökade tillgångar.

Vill jag nu framställa skogsfrågan och skogshandteringen, sådan den ter sig vid en allmän öfverblick, så skall jag taga till utgångspunkt exporten och dess beskaffenhet. Som vi veta uppgår exporten utaf skogens alster i en eller annan form till ett värde af 180—200 millioner kr. om året. Undersöker man denna export, skall man emellertid finna, att den större delen af densamma kommer från skogshushållning med lång omloppstid, som jag kallar det, eller uthållig skogsväxt, som det också heter; d. v. s. att den består af skogsartiklar, som hafva behöft 60 till 100 år och mera för sin tillkomst. Beloppet af denna export går till 100 å 120 millioner kronor i samladt värde. Den öfriga delen af exporten hämtas från skog med kort omloppstid, d. v. s. 30, 40, 50 och upp emot 60 år. Detta ger en fingervisning om, huru skogshushållningen kan och måste för vårt land ordnas. Det gifves nämligen två olika system därför. Det ena består i att ordna skogshushållningen med **lång omloppstid**, det andra att ordna den med **kort omloppstid**. Häraf följer en helt olika skogspolitik, allteftersom man tager den ena eller andra skogskulturen. Ja, själfva sättet att afverka skogen ställer sig olika, men därvid vill jag nu ej fästa mig. Viktigare är den allmänna skogspolitiken. Är det fråga om skogskultur med kort omloppstid, så kan man, i synnerhet om den är mycket kort (20—25 år), låta det gå tämligen som det vill. En *laissez-aller*-politik från statens sida kan då försvara sin plats. De enskilda kunna nämligen i sin tid skörda hvad de sätt, och det kan då vara fullkomligt riktigt att öfverlämna allt åt deras naturliga syn på eget intresse. Vid ett sådant system är också en återväxtlag alldeles tillräcklig, om man öfverhufvud taget vill lagstifta för skogen. Vidare låter detsamma

mycket väl förena sig med äfven en ganska långt drifven jordstyckning. Slutligen är en sådan kultur ofta ett bihang till jordbruket och ett stöd för detsamma. Går jag åter till den andra skogskulturen, den med lång omloppstid (60—100 år och därutöver), så förhåller sig allt helt annorlunda, men framför allt måste skogspolitiken blifva en helt annan. I stället för ett större eller mindre laissez-aller-system är det nödvändigt att införa sträng förvaltning af skogen. Förutom en återväxtlag måste man äga en afverkningslag. Vidare är det nästan oundgängligt, att skogsmarkerna samlas i några få, starka händer, helst i statens egen hand. Slutligen blir skogsbruket här själfändamål, icke ett bihang till jordbruket. Det är således alldeles olika synpunkter och alldeles olika förhållanden, som inträda, om jag drifver skogsbruk med lång eller med kort omloppstid. Enligt min tro kan man också hänföra den olikhet i åsikter, som gjort sig gällande i förevarande fråga, just till denna olikhet i afseende å skogskulturen. Speciellt må jag säga, att de herrar reservanter i denna kammare, som uttalat sig mot lagen, tydligen gjort detta, emedan de tänka på en skogskultur med kort omloppstid. De vilja, att man skall låta saken hafva sin gilla gång. Ökas kommunikationerna och stiger skogen i värde, så skola nog de enskilde veta att sköta den på bästa vis. Ja, detta resonemang kan vara fullkomligt korrekt i fråga om skogskultur med kort omloppstid, dess mer ju kortare den är. Däremot förslår det på intet vis i afseende å skogskultur med lång omloppstid.

Emellertid kan man säga: Hvarför ej i Sverige öfvergå till skogskultur med kort omloppstid? Behöfva vi annat? Ja, om vi kunde få marknad för virke med kort omloppstid till samma belopp, som vi nu äga sådan för skogsprodukter af lång omloppstid, då hade jag tilläfventyrs ingenting däremot. Om det vore möjligt att finna köpare till julgranar, småsparrar, pitprops eller pappersved till 100 eller 120 millioner kronor utöfver hvad vi nu sälja af sådant, må då så vara. Men detta är helt enkelt omöjligt. Det är af denna grund vi äro med nödvändighet hänvisade till, att vår förnämsta skogskultur skall vara kultur med lång omloppstid. I sammanhang härmed må äfven erinras, att vårt land själfvt anvisar en bestämd geografisk fördelning för de båda kulturerna. I södra Sverige, söder om Dalarne, är skogskultur med öfvervägande kort omloppstid mest naturlig. I Dalarne och Norrland däremot är kultur med lång omloppstid det bäst passande.

Sammanfattar jag dessa anmärkningar, skulle resultatet blifva, att hvad vi behöfva i afseende å skogslagstiftning är: för det första en **allmän återväxtlag, gällande för hela riket**, i förening med en **lag om skyddskogar**, och för det andra en **sträng afverkningslag, gällande för Norrland och Dalarne**.

Lämnar jag nu denna mera teoretiska framställning af skogsfrågan och dess läge i vårt land för att öfvergå till det föreliggande lagförslaget, så vill jag först spörja, huru förhåller sig detta lagförslag till det behof, som jag nyss skildrade? Det är

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
Forts.)

utan vidare klart, att detta lagförslag ej är en afverkningslag; den skyddar ej skogskapitalet och afser sålunda ej kultur med lång omloppstid. Det är en återväxtlag och ingenting annat. Af hvad vi, enligt hvad jag nämnde, behöfva, är det således blott det ena, återväxtlagen, som förslaget gifver, men icke det andra, en afverkningslag. Men utan att vidare uppehålla mig härvid öfvergår jag direkt till en granskning af förslaget såsom en återväxtlag. En lag om återväxt bör innehålla tre moment, emedan återväxten omfattar tre ting: 1) skydd för själfva skogsmarken, 2) sådd och plantering och 3) skydd för plantorna under uppväxttiden. Alla dessa moment äro beaktade i lagen, men visserligen det första minst. Det är detta moment, som omtalas i § 1, när det heter, att afverkning får ej så bedrifvas eller efter afverkningen marken så behandlas, att skogens föryngring äfventyras. Det skydd för skogsmarken, som härmed vinnes, är emellertid ingalunda tillräckligt. Det finnes nämligen ett sätt att förstöra marken genom afverkning, hvilket ej är vare sig i kommitténs betänkande eller i Kungl. Maj:ts proposition eller i utskottets förslag berördt, och det är hvad jag kallar denudation, d. v. s. att markbetäckningen på berggrund bortsköljes af regn och vind, när skogsbeståndet borttages. Men om denna sak vill jag icke nu vidare tala; jag återkommer därtill vid behandlingen af lagen om skyddsskogar. Emellertid ligger lagens svaghet, sådan den nu är, just däruti, att den icke förekommer skada och särskildt den skada, som jag nu antyddt. Den ingriper först då afverkning skett, alltså väl icke post festum, men post faktum. Skogsstyrelserna lära i regeln icke kunna förhindra t. ex. afverkning på bergssluttningar, för så vidt ej det är fråga om större terräng, då underrättelse om sköfvingen hinner att spridas; men beträffande smärre trakter är det antagligen för sent, när skogsstyrelsen får kunskap därom.

Lagförslaget liknar härutinnan fullkomligt Gottlandslagen af år 1869. Den innehåller i sina tre första paragrafer detsamma, nästan ord för ord, som denna § 1. Men Gottlandslagen af år 1869 visade sig i hög grad ofullkomlig och ofullständig. Den ledde icke till det åsyftade resultatet, emedan man alltid kom för sent; afverkningen var ett fullbordadt faktum, när ingrepp skedde. Därför blef det också nödvändigt att stifta en ny lag, dimensionslagen af år 1894. Den enda egentliga skillnaden mellan Gottlandslagen och detta lagförslag ligger i skogsstyrelserna. De äro den lefvande kraften i detta lagförslag och det som skall bära upp detsamma. I Gottlandslagen bestämdes det, att kommunalnämnden skulle vara den myndighet, som äger att öfvervaka, att afverkningen ej sker på ett för marken och återväxten skadligt sätt. Men kommunalnämnderna visade sig icke vuxna detta uppdrag. Af de skogsstyrelser åter, som här omtalas, kan man hoppas, att de med kraft skola sköta sitt värf just i nämnda afseende.

Dessa skogsvårdsstyrelser äro därför, enligt min uppfattning, kärnan i förevarande lagförslag, ty på dem beror i själfva verket allting.

Af det anförda framgår visserligen, att bristerna i lagförslaget äro stora; men detta är en följd däraf, att lagen endast är en återväxtlag. Bristerna äro sålunda icke fel i egentlig mening, utan innebära endast, att lagen ger mindre än man kunde vänta och önska. Lagen är ett minimum, med den är ett minimum, som alltid först måste tagas. Därför må man med tacksamhet erkänna densamma som det första stapplande steget på vägen mot en fullständig skogslagstiftning, i förhoppning att snart andra mera effektiva lagar skola följa på denna. Men om nu så är, att denna lag ger blott ett minimum af hvad som behöfves, hvadan då det sega motstånd, som mångenstädes är att finna mot densamma? Jag har redan antydtt, att motståndet till en del beror på en afvikande uppfattning rörande skogshandteringen, i det man endast tänker på sådan med kort omloppstid, och då är det helt naturligt, att man ställer sig mer eller mindre afvisande emot detta förslag. Men, mina herrar, det finnes äfven en annan kraft, som härvid ger sig till känna. Och denna kraft hänför sig till ett nationallyte hos det svenska folket. Det är nämligen så, att en otyglad individualism under loppet af 1700-talet fått slå rot i Sverige och sedermera, efter år 1809, allt mer bemäktigat sig vårt folk. Utslaget häraf är ett drag af själfväld, hvars yttringar vi skåda på mångahanda områden af samhällslifvet. Med det draget är äfven motståndet mot en skogslagsstiftning, som binder den enskilda skogsägarens handlingsfrihet, i viss mån släkt. Uti en motion till årets riksdag klingar tydligt en ton af detta sinnelag. Jag hoppas likväl, att icke det må behålla segern, utan att tvärtom dess motsats, allmänandan, må få öfvertaget; och då, mina herrar, kommer denna skogslag att i sin mån bidraga till att uppfostra det svenska folket, äfven det en stor och välbehöflig sak.

Herr grefve och talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr von Stapelmohr: De många reservationer, som fogats vid utskottets förslag, samt de anmärkningar, som under debatten i dag framställts emot detsamma, visa otvetydigt, huru svårt det är att komma till ett nöjaktigt resultat i förevarande för hela landet så viktiga fråga. För min del måste jag erkänna, att det långa och tidsödande arbete, som nedlagts på skogsfrågan, icke ledt till ett förväntadt godt resultat. Med glädje har jag däremot i utskottets betänkande funnit den åsikt uttalad, att åtgärder måste vidtagas emot, att en af landets rikaste och mest inkomstgivande hjälpkällor hänsynslöst uttömmes till skada ej allenast för skilda näringar inom orterna, utan äfven för landet i dess helhet.

Utskottet har nu anvisat en riktning, i hvilken lagstiftningen enligt utskottets mening bör gå. Är denna riktning den rätta, eller är den sådan, att den tills vidare bör följas? Svaret beror på från hvilken synpunkt man betraktar frågan. En föregående talare på Gäfleborgsbänken har påpekat, hurusom de kli-

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.*

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

matiska förhållandena, skogens växtlighet, skogens föryngringsförmåga samt skogskapitalets betydelse för näringslivet och för folkets lefnadsvillkor äro så olika i skilda trakter af vårt långsträckta land, att det är svårt att få en skogslag, som väl passar för hela landet. Det är möjligt, att en skogslag, sådan som utskottet nu föreslagit, kan vara tillfredsställande, måhända god, i vissa delar af landet, särskildt i den södra delen. Däremot tror jag mig bestämdt våga påstå, att den icke är tillfyllestgörande och icke afhjälper ett länge känt behof i det län, Jämtlands län, som jag har den äran att representera.

Jämtlands län är till arealen mycket stort. Det innefattar vidsträckta skogstrakter, som icke lämpa sig för en högre kultur, men däremot väl ägna sig för ett lönande skogsbruk. Från Jämtlands skogar hafva under de sista 3 å 4 decennierna tagits oerhörda massor virke, som fraktats ned till förädlingsverken vid kusten och vidare exporterats. I början afverkades hufvudsakligen gröfre virke, hvarpå tillgången var god, men efter hand som tillgången därpå nedgick, sattes yxan till roten äfven på lifskraftigt småvirke. Den ökade efterfrågan på trävaror på den utrikes marknaden i förening med det att nu ett mycket större antal träd måste tillgripas till ett visst kvantum utskeppningsfärdig vara gör, att skogsminskningen fortgår allt hastigare år ifrån år.

Vid sidan af sågverksrörelsen har under det sista decenniet, eller något längre tid, inom länet uppstått ett par andra trävaruindustrier, nämligen pappersmassefabrikation och kolning. Dessa båda industrier upptaga en del småvirke, affall och skadad skog, som icke finner användning inom sågverksindustrien, och därigenom hafva dessa båda industrier obestridligen varit till stort gagn för länet och tillfört skogsägarne afsevärd inkomst.

Så tillvida har det alltså varit godt; men taflan har nog äfven sin mörka sida. För pappersmasseindustrien och kolningen inköpas hemman och skogsmarker, hvarefter på dessa marker afverkas allt, som möjligen kan användas för industrien, och skogsmarken lämnas, om icke helt och hållet kal, så dock i ett sådant skick, att det är stor fara för handen, att det kvarstående svaga skogsbeståndet, som saknar skydd af äldre skog, skall förtvina eller åtminstone icke utveckla sig till god stamform. Då de enskilda skogsägarne uttaga småvirke för att sälja till skogsbruksindustrien, sker det vanligen genom utplockning. De taga ut det virke, som betingar högsta priset utan hänsyn till de kraf, som uppenbarligen böra ställas på en förnuftslenig skogsvård. Man kan nästan säga, att de ledas af den tanken, som en talare på Västernorrlandsbänken häromdagen i en annan norrländsk fråga uttryckte sålunda: »det går väl, så länge jag lever, stor sak huru det blir sedan».

Det kan ju tyckas, att den framställning af förhållandena, jag här lämnat, är nog mörk. Ja, jag vill medgifva, att undantag finnas och äfven glädjande sådana; i synnerhet ägna de stora och kapitalstarka bolagen mera uppmärksamhet åt, att afverkningen icke sker på ett sådant sätt, att icke skogens uthållighet i

viss mån bevaras. Äfven enskilda skogsägare finnas, som handla med försiktighet och sparsamhet, men i stort sedt är det omdömet icke öfverdrifvet, att en betydlig öfverafverkning, som mången gång öfvergår till skogssköfning, äger rum, och att återväxten icke motsvarar förbrukningen. — Skogskommittén har äfven vitsordat detta. — Det ligger i öppen dag, att om det skall få fortgå på detta sätt, skogstillgången snart skall minskas så, att de skogsförbrukande industrierna icke skola hålla sig uppe i den ställning de intagit, utan af brist på material afstanna eller gå tillbaka. Det är icke endast för trävaruindustrien som detta lät-gåssystem i skogsskötseln blir ödesdigert, utan ty värr sträcker det sina verkningar in på modernäringen jordbruket. Jordbrukaren i de norra orterna har svårt att bestå i kampen med ogynnsamma väderleksförhållanden. Kornet, ortens hufvudsakliga utsäde, går på många ställen icke till mognad, och äfven på mera gynnade ställen måste det ofta tagas i förtid, för att frosten icke skall skada detsamma. Potatisen tager också ofta skada af frosten. Jordbruket och dess binäring ladugårdsskötseln lämna därför icke tillräcklig afkastning för befolkningens behof. Bristen måste fyllas genom inköp från andra orter inom eller utom riket och hjälpen därtill finner jordbrukaren i skogen antingen genom försäljning af skogsprodukter, som han kan hafva, eller genom förtjänst vid afverkningar, körslor, timmerflottning, sågverksarbete eller annat sådant för industrien. För den arbetskraft, som jordbruket lämnar honom öfrig, kan han finna god användning hos industrien, och för de produkter af jordbruket och ladugårdsskötseln, som blifva öfver, finnas goda afnämare bland den arbetsbefolkning, som industrien bundit vid sig. Å andra sidan har äfven industrien stor nytta och fördel af jordbruket, ty därifrån får den arbetskraft och en del produkter, som den kan behöfva. Trävaruindustrien och jordbruket passa därför väl tillsammans, de behöfva hvarandra och kunna knappast undvara hvarandra. De gå väl sida vid sida och därför bör man se till, att de kunna fortleva sida vid sida äfven under framtiden.

Jag kan därför ej finna annat, än att det är en samhällsangelägenhet af allra största vikt att i tid sörja för att ej genom skogstillgångens inom länet hastiga och planlösa uttömmande deras ställning förtryckes, som däraf hämta inkomst. — Särskildt att beakta är, att för jordbrukaren det är nödvändigt att hafva husbehovsvirke till byggnader, gärdsel, bränsle m. m. Utan detta blifver jordbrukets tillvaro och utveckling högeligen vansklig, för att ej säga omöjlig. — Huru skall det nu kunna ordnas så, att ett bättre sakernas skick kan inträda och en tryggad framtid skall kunna vinnas? Helt visst icke på sådant sätt, att frihet lämnas till afverkning endast med iakttagande af, att återväxten icke omöjliggöres. Ty under den tid, som den efter afverkningen kvarstående småskogen behöfver för att utveckla sig, så att den ånyo kan vändas i penningar, lämnar den icke trävaruindustrien och jordbruket något stöd. utan fordrar den snarare tillsyn och

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

kanske äfven kostnad, för att den skall kunna utvecklas till ett godt och värdefullt material. I stället för att vara till ett stöd för jordbruket behöfver den hjälp. Inseende detta har man inom Jämtlands läns landsting upptagit frågan om att få till stånd en bättre ordning för skogsbruket. Därvid har man dock icke velat gå fram på sådan väg, som utskottet anvisat, utan har det ansetts, att en skogslagstiftning bör sätta till mål att bevara för länet en skogstillgång och ordna saken så, att skogen allt framgent kan åt jordbruket och industrien lämna hvad de behöfva.

Vid valet af den princip, som borde lämpligast följas vid en skogslagstiftning, har Jämtlands läns landsting stannat vid en dimensionsprincip. Landstinget har dock icke tagit denna princip ren, utan därtill fogat vissa modifierande bestämmelser, som göra det möjligt att skydda den unga, lifskraftiga skogen utan att hindra, att undertryckt och skadad skog borttages, eller att sådana arbeten verkställas, som behöfvas för skogens förnuftslena vård. Landstingets förslag går ut därpå, att skogen skall få afverkas fritt till husbehof och vissa i förslaget upptagna ändamål, men att den friska växtkraftiga ungsbogen skall skyddas. Skogsägaren skall dock ej vara utesluten från att afverka äfven sådan, nämligen i fall att träden böra för skogens ordentliga vård och förnygring borttagas, äro skadade eller undertryckta, stå å försumpad eller vattensjuk mark eller äro af beskaffenhet att vidare tillväxt af dem icke är att förvänta, eller att trädens fällande erfordras för skogsmarkens uppodling. Det skall dock icke stå skogsägaren fritt i nämnda fall att godtyckligt afverka undermålig skog, utan skall afverkningen ske efter utsyning under öfverinseende af skogsvårdsstyrelsen och genom dess forstligt bildade tjänstemän eller tillsyningsmän.

Inom Västernorrlands län, där förhållandena i fråga om trävaruindustrien äro väsentligt lika förhållandena i Jämtlands län, har också frågan om en bättre skogsvård uppstått inom landstinget, och båda landstingen hafva förenat sig om en gemensam skogslag för länen. Afverkningen såsom den bedrifves, åtminstone för närvarande, inom länet sker genom så kallad blädning eller utplockning af det virke, som kan behöfvas för det afsedda ändamålet. Fullständig kalhuggning äger ej rum, utan lämnas dålig skog, mindre träd och buskar kvar. — Kvarlämnande af tjänliga fröställningar till befordrande af skogsförnygringen hör äfven till undantagen. — I allmänhet kan man säga, att skogsafverkningen sker på ett sådant sätt, att icke ens de enklaste anspråk på en ändamålsenlig skogsvård iakttagas. En sådan lag, som utskottet föreslagit, eller en återväxtlag, skall därför icke komma till synnerlig tillämpning inom länen eller till gagn, bortsett måhända från ett eller annat undantagsfall. Jag föreställer mig dock, att man i lagstiftningsväg icke skall börja med att stifta lagar för undantagsfallen, utan i första hand för de missförhållanden, som i regel råda, och icke kan det vara att tillråda att på prof antaga en lag, om hvilken det synes klart, att den ej skall blifva gagnande.

Med de åsikter, jag nu uttalat, skulle jag helst vilja ansluta mig till den reservation, som afgifvits af herr Johan Olofsson i Digernäs, då han med yrkande om afslag å utskottets hemställdan föreslagit Riksdagen att »i anledning af herr Bromées med fleres motion (n:o 144) i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t ånyo taga i öfvervägande, huruvida en lag angående vård af enskildes skogar i Västernorrlands och Jämtlands län i nära eller, om det ej kan ske, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af länens landsting år 1901 godkända förslag må kunna utfärdas, samt om möjligt till nästkommande Riksdag framlägga det förslag, hvartill utredningen i ämnet kan leda».

Jag skulle vilja instämma i detta yrkande, därför att jag hoppas, att man därigenom skulle snarare komma till ett godt resultat, än om man antager en återväxtlag, som icke är behöflig eller gagnelig för att, sedan man pröfvat den några år, se till, om icke något bättre kan åstadkommas.

Jag skall dock, till följd däraf att jag under diskussionen hört, att önskingarna att få utskottets förslag godkändt af Riksdagen, äro lifliga, icke lägga min röst mot detta förslag. Men jag vill tillika nu uttala den önskan, att Riksdagen ville för sin del besluta en skrifvelse till Kungl. Maj:t af det innehåll, som herr Johan Olofsson i Digernäs hemställt. Jag gör dock detta under uttryckligt betonande af, att jag icke kan finna det lämpligt, att tvenne lagar blifva gällande för samma område, utan bör, enligt min mening, en ny lag utarbetas, hvilken kan träda i stället för den nu föreslagna återväxtlagen. Ty att hafva tvenne olika lagar byggda på olika principer och med olika kontrollerings-sätt o. s. v. är olämpligt och blifver för länen för tungt att bära. Jag skall därför icke nu vidare yttra mig om utskottets hemställan, men jag skall, när vi komma till behandlingen af herr Bromées m. fl. motion, tillåta mig att göra en framställning i det syfte, som jag nyss uttalat.

Herr talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till nu pågående sammanträdes fortsättande kl. 7 på aftonen.

Friherre Rappe: Det är med beklagande jag funnit, att först Kungl. Maj:t och sedan utskottet i väsentlig mån förringat effektiviteten af de lagförslag, som skogskommittén framlagt. Viktiga principer, som i kommittébetänkandet uttalats, hafva förbigåtts, och därtill har utskottet fogat nyheter, som jag anser vara olämpliga. Om det tillåtes mig att något vidröra de principer, som skogskommittén sökt häfda som förslag till lag angående vården af enskildes skogar, skall jag blott be att få vidröra bestämmelserna i andra och tredje paragraferna. Man måste ju erkänna, att det är särdeles svårt få en skogslagstiftning, som passar för hela vårt land. Skogskommittén utgick då från den förutsättningen, att man för att komplettera den skrifna lagen skulle anlita, såsom det hette, den personliga kraften. Man tänkte sig, att skogs-

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

ägare, som innehade en viss större areal, skulle vara skyldig att hålla ett forstligt bildadt biträde, hvars insikter i skogsvård skulle utfylla de mera allmänna bestämmelserna i lagen och bidra till att skogsvården blefve så effektiv som möjligt. Man föreskref därjämte, att sådan skogsägare skulle lämna årliga uppgifter öfver skogens tillstånd, afverkningarnas storlek m. m. Detta senare med tvenne hufvudsyften. Dels ville man skaffa statistiska uppgifter och på så sätt omintetgöra den anmärkning, som under en lång följd af år gjorts mot hvarje försök till skogslagsiftning under påstående att talet om skogskapitalets förminskning vore gripet ur luften. Man hade inga siffror att gå efter, och då det visade sig, att sågverken voro fullt sysselsatta, och exporten fortgick till oförminskadt belopp, så trodde man, att skogstillgången var stor och ingen brist skulle göra sig gällande. Skogskommitténs tanke var att då man nu allaredan hade uppgifter om statens skogar samt på ofvan nämnda sätt skulle få sådana rörande de större enskilda skogarne äfvensom genom den föreslagna skogsvårdsstyrelsen rörande de mindre, skulle man för alla kategorier af skog få så fullständiga uppgifter, att man kunde komma till insikt om huruvida skogskapitalet förminskades eller ej och, om så inträffade, kunna vidtaga åtgärder däremot. Möjligheten häraf är genom borttagandet af denna bestämmelse förlorad.

Dels trodde man sig genom stadgandet, att uppgifter skulle lämnas, kunna ålägga den enskilde store skogsägaren ett moraliskt tvång, så att han, då han vore utsatt för offentligheten, skulle söka att bevara sitt skogskapital på bästa möjliga sätt. Man trodde därjämte, att staten borde hafva rätt att fordra sådana uppgifter analogt med hvad som finnes föreskrifvet rörande bankrörelse, bolag och andra inrättningar, och att skogen i viss mån borde betraktas som en det helas egendom lika väl som penningen och måste skötas med omsorg till det allmännas bästa. Jag beklagar, att dessa grundprinciper, som skogskommittén sökt att häfda, utgått ur förslaget.

Därtill har, som sagdt, af utskottet gjorts ändringar och tillägg i Kungl. Maj:ts förslag, hvilka jag för min del icke anser vara lämpliga.

Den väsentligaste af dessa ändringar är, att den myndighet, som skulle bestämma öfver de olika åtgärder, hvilka skola vidtagas gent emot en felaktig eller otillåten skogsafverkning, efter utskottets förslag är allmän domstol i stället för konungens befallningshafvande. För min del anser jag, att lagen härigenom har förlorat i effektivitet, men jag tror också det vara att befara, att själfva saken blir behandlad på ett sämre sätt än om konungens befallningshafvande haft den om händer. Man tänke sig, att en fråga anhängiggöres vid domstol, hvem skall då döma? Jo, domare och nämnd. Men domaren är i regel ej sakkunnig, nämnden icke heller, ehuru den möjligen tror sig förstå saken. Domaren måste anlita en fackman såsom sakkunnigt biträde, och det är då

egentligen denne, som dömer, eller denne och nämnden, som komma att strida om herraväldet, ty domaren rättar sig antagligen efter den sakkunnige och nämnden efter sin förut fattade åsikt. Därvid spela då lätt in saker, som icke precis höra till den verkliga rättvisan. Jag befarar, att man härigenom i stället för att hafva skapat något godt får ett vida sämre än om Kungl. Maj:ts förslag antagits.

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.*

(Forts.)

Därtill har föreslagits, att inom kommun, som sådant önskar, må tillsättas en skogsvårdskommitté. Denna kommitté tror jag icke heller kommer att främja saken, ty den blifver så att säga fiskal i eget hus och en sådan är alltid förhatlig. Jag tror, att därvid lokala och personliga intressen komma att alltför mycket spela in och sålunda förtaga den goda verkan, man trott att denna institution skulle kunna åstadkomma.

Ja, mine herrar, jag har icke kunnat underlåta att påpeka några af de många anmärkningar, som med skäl kunna framställas emot det föreliggande förslaget. Jag har dock ingalunda gjort detta för att lägga några hinder i vägen för dess antagande, utan endast velat uttala såsom min lifliga öfvertygelse, att dessa fel böra afhjälpas. Möjligt är ju, att det kan leda till någon rättelse, åtminstone i framtiden. Jag har, som sagdt, härmed icke velat lägga några hinder i vägen för förslaget upphöjande till lag, ty jag anser härvid, att man, om någonsin, kan säga det bästa är fiende till det bättre, ty här föreligger dock något, som är ett godt emot hvad som nu finnes, om det likvisst ej är hvad man skulle önska.

Har man sett, huru det ser ut inom vårt land, huru de små sågverken äta upp hemmansägarens sista pinne, huru tyska sågverksidkare utan skonsmål hugga ned intill de sista träden på stora sträckor inom södra provinserna, har man från Jämtlands fjällhöjder sett, huru, så långt ögat kan nå, endast småbuskar och den marken vackert rödt färgande epilobium finnas i stället för de forna skogarne, har man sett allt detta, så är man öfvertygad om, att något måste göras, och därför instämmer jag fullständigt med de herrar, som här hafva sagt, att små intressen måste vika för det stora intresset, att få något verkligt skydd för skogen till stånd.

Här hafva under diskussionen gjorts åtskilliga anmärkningar emot det föreliggande förslaget, om hvilka mycket vore att säga, men jag vill endast taga upp eu enda af dessa anmärkningar, hvilken syntes mig särskildt farlig. Det var professor Fahlbeck, som yttrade, att ett låt-gå-system vore lämpligt, då det var fråga om en kort omloppstid för skogen. Jag vill däremot påstå, att det då är fullt ut lika farligt, om icke farligare att låta ett sådant system härska vid en lång omloppstid. Hafva herrarne sett en skogsmark, där afverkningen skett för 12, 15 à 20 år sedan, å långa sträckor endast betäckt med vide- och björkbuskar samt med några torrakor uppstickande här och där? Hvilken nationalförlust är det icke att på detta sätt låta en hel generations skog

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

gå förlorad, därför att att man ingenting gjort för återväxten! Inom ett sådant område kommer så småningom upp en eller annan tall och gran, och först när dessa äro färdiga att bära frö, blir marken besädd. Efter ett 50-tal år eller mera börjar denna mark först åter att vara skogbärande. För åstadkommande af en nöjaktig afkastning från skogsmark, beräknad för kort omloppstid, är alltså vidtagandet af åtgärder för skogens snara återväxt lika nödvändigt, som där lång omloppstid förutsättes.

Fastän jag framhållit, som jag tror, verkligt befogade anmärkingar emot utskottets lagaförslag, vill jag dock, herr talman, förorda, att detsamma af kammaren antages, och skall jag därtill lämna min röst.

Herr Andersson, Axel Gustaf: Då skogsförhållandena te sig så olika i skilda delar af landet, är det klart, att en skogslag, som skall omfatta hela landet eller större delen däraf, icke kan blifva någon ideallag. Det kan nog icke förnekas, att bestämmelserna måste blifva mer eller mindre sväfvande och deras tillämpning ojämn.

Då jag har denna syn på saken, hade jag ansett, att det varit bättre, om man fortgått på den förut inslagna vägen med skilda lagar för olika delar af landet, där sådana erfordrades, och särskildt hade jag då i likhet med en föregående talare velat för Västernorrlands och Jämtlands län hafva en lag byggd hufvudsakligen på de grunder, som godkänts af dessa läns landsting. Men jag skulle i likhet med samme talare icke hafva velat önska framgång åt den tanke, som herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet uttalat till statsrådsprotokollet, att för dessa landsdelar skulle gifvas en särskild lag *vid sidan af* den allmänna lagen. Ty två lagar skulle dock blifva för mycket af det goda. Det skulle komma att medföra förvirring, ökade kostnader och hos befolkningen missnöje med båda lagarna.

I motsats mot den näst föregående talaren anser jag emellertid, att det kungl. förslaget genom den behandling, det rönt i utskottet, blifvit i många afseenden väsentligen förbättradt. Det har blifvit effektivare genom att man förhindrat användningen af bulvaner. Skogsvårdsstyrelsen har erhållit en själfständigare, mera förlikande och rådande ställning. Den kommer nog icke att, såsom herr Benedicks sade, betraktas såsom en fiende eller, såsom den siste ärade talaren yttrade, som en fiskal. Godtycket och oerfarenheten har lämnats så litet spelrum som möjligt genom föreskriften om rätt till fullständig utredning inför domstol. Ty gent emot den siste talaren vill jag framhålla, att det är just denna fullständiga utredning inför domstol, som bestämt utskottet att förorda domstolsbehandlingen i stället för behandling inför Konungens befallningshafvande; och jag tror också, att i regeln hafva domare och nämnd mera sakkunskap i dessa frågor än Konungens befallningshafvande.

Jag vill således icke motsätta mig lagen. Jag vill tvärtom förorda den, ehuru jag, med min nyss antydda ståndpunkt, icke kan vara någon entusiastisk försvarare af densamma. Jag vill dock försöka mig äfven på försvaret. Det kan ju icke blifva så synnerligen svårt, då de, som uttalat betänkligheter mot lagen, dels icke gjort något yrkande, dels redan blifvit bemötta.

Herr Benedicks har yrkat bifall till sin reservation. Jag vill då vända mig något mot denna reservation.

Jag skall icke mycket beröra det formella i densamma. Dock vill jag påpeka, att i den föreslagna lagens 1 § först talas om åtskilliga skyldigheter, som skogsvårdsstyrelse skulle hafva, först längre fram talas det om, att sådan skogsvårdsstyrelse skall finnas, och sedan nämnas åter skyldigheter, som skulle åligga skogsvårdsstyrelse. Genom sin formulering af 1 § hafva reservanterna velat skilja mellan de skyldigheter, som åligga afverkaren, och de skyldigheter, som åligga markägaren. Men jag tror icke, att de lyckats däri. Ty i första mom. säges det, att om vid afverkning afverkaren har gjort så och så, skall han vara pliktig att vidtaga de åtgärder, som för återväxtens betryggande äro erforderliga, och sedan står det i andra mom., att under viss förutsättning — eller om icke tillräckligt antal plantor uppkommit — skall markägaren vara skyldig att svara för samma sak. Dessa två förutsättningar kunna ju mycket väl sammanfalla, och då är ju hela åtskillnaden upphäfd. I första mom. förutsättes icke något ansvar alls för afverkaren, därest han icke felat vid själva afverkningen. Men om han därefter utan vidare förstör marken, skall det icke blifva någon påföljd för honom. Skall afverkaren hafva ansvar i det ena fallet, bör han väl hafva det äfven i det andra. Ty »någon ordning bör det väl ändå vara», sade herr Benedicks.

Herr Benedicks sade vidare, att det afverkningsförbud, som utskottet behållit från det kungl. förslaget, fastän i något olika form, vore alldeles stridande mot en ren återväxtlag, sådan som den föreslagna är, och att det vore alldeles öfverflödigt, då det låge i skogsvårdsstyrelsens hand att på afverkarens eller markägarens bekostnad vidtaga de åtgärder, som erfordrades för att få återväxten tryggad. Men särskildt i de delar af vårt land, där själfsådd är det enda naturliga sättet för åstadkommande af återväxt, är det klart — såsom äfven förut af andra talare påpekats — att det kan finnas trakter, som icke kunna blifva skogbärande igen, om man låter alltför stora arealer kalhuggas. Och äfven om man skulle kunna vidtaga sådana åtgärder, att dessa vidder blefve åter skogbärande, så är det dock tydligt, att om man låter alltför stora områden på en gång kalhuggas, blir det så dyrbart att sörja för återväxten, att skogsvårdsstyrelsen skulle draga sig därför, då den icke hade säkerhet för att kunna få igen kostnaden af den ersättningskyldige.

Jag skall icke vidare upptaga kammarens tid. Jag vill icke lofprisa lagen, men jag anser den fullt acceptabel, och jag tror icke, att det vore godt, om vi skulle gifva oss sken af att icke

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Lagförslag
angående värde
af enskildes
skogar.

(Forts.)

vilja göra någonting i denna sak. Jag får alltså anhålla om bifall till utskottets förslag.

Herr Dahlberg: Det föreliggande lagförslaget har gifvit anledning till olika uttalanden. så att jag anser mig vara skyldig att äfven för min del göra ett sådant. Jag kan då i allt väsentligt hänföra mig till herr Tamms yttrande nyss, och jag skall endast be att få tillägga, att om jag hade skyldighet att här vara med om att stifta en lag, som *uteslutande* afsåge storindustrien, skulle jag obetingadt ställa mig på den ståndpunkten, att lagen borde hänföras till hvad man kallar dimensionslagar. Nu gäller frågan icke detta utan värden af enskildes skogar i allmänhet, och vid sådant förhållande kan jag icke inse annat, än att utskottet funnit något så när den rätta ståndpunkten. Jag inskränker mig därför — efter de uttalanden, som förut hållits — till att yrka bifall till utskottets hemställan i den föredragna punkten.

Herr Bremberg: Då skogen spelar en så stor roll i våra finanser, så är det ju alldeles tydligt och klart, att det är en viktig sak att kunna åstadkomma, att våra skogar bevaras, så att icke våra finansiella källor sina ut. I anledning häraf kan jag icke underlåta att anmärka, att jag tror, att man nog på något annat sätt skulle kunnat åvägabringa något lika effektivt som det föreliggande förslaget. Så har t. ex. öfverjägmästaren Baer i sitt yttrande till skogskommittéen föreslagit, att skogstjänstemän skulle hos enskilda skogsägare utmärka fröträd åt sådana, som ville afverka sin skog, samt att de personer, som ej voro benägna att på sådant sätt sköta densamma skulle vara skyldiga att inom 10 år hafva återkultiverat hygget. Detta anser jag vara mycket effektivt och på samma gång icke åstadkomma mycket kostnader, besvär eller missbelåtenhet. Men då man icke alltid kan få just det bästa igenom, så vågade jag icke föreslå en motion i detta syfte. Men däremot har jag i en motion föreslagit, att medel årligen skulle afsättas af de personer inom södra och mellersta Sverige, som afverkade skog till försäljning. Dessa penningar skulle reserveras. På samma sätt som en landtbrukare reserverar utsäde för att användas ett följande år, skulle en skogsägare taga af dessa försäljningsmedel, som skulle innehållas för den sålda skogen, för att ett följande år använda dem till återkultur af den skog, han skördat. Jag tycker, att detta skulle vara en mycket enkel och på samma gång effektiv åtgärd; men när nu det föreliggande förslaget tyckes hafva utsikt att gå igenom, så vill jag ansluta mig till detta förslag i hufvudsak.

Men då jag i min motion föreslagit, att Norrbottens- och Västerbottenslagen skall tillämpas äfven på Västernorrlands och Jämtlands län, så har jag gjort det i den öfvertygelsen, att detta är en högst nödvändig sak, samt att ett dröjsmål därmed kunde medföra mycket ödesdigra följder. Ty man har då att i en snar framtid motse, att dessa bägge län, Västernorrlands och Jämtlands, för-

vandlas till ett skoglöst ödeland, där det sedan icke blir möjligt att åstadkomma någon återväxt. Det gick väl an, så länge man icke afverkade längre ned än till 8 tums dimensioner. Ty så länge funnos fröträd kvar, och då hade man icke att befara, att det icke skulle blifva återväxt. Men sedan man nu börjat afverka till de allra minsta dimensioner, till pitprops, till egyptiska sparrar, ja, t. o. m. till kvastkäppar, så måste man väl erkänna, att det är stor fara å färde, att det skall blifva en ödebygd. När man tänker sig, att dessa stora arealer, som en gång varit så härliga skogar, nu äro så godt som ödebygder, hur skall man då kunna tänka sig, att de inkomster, som flutit därifrån, skola fortfarande under någon längre tid kunna utgå?

Då nu inkomsterna från skogen spela en så stor roll i våra finanser, så är det ju stor fara å färde, att vi måste motse en ganska svår framtid. Vattendragen äro numera upprensade öfverallt, och man kan då säga, att de gröfre dimensionerna snart sagdt öfverallt äro utplockade, och då har man icke mycket att vänta för framtiden; och hvilka kostnader skulle det icke medföra, om man skulle vilja återkultivera dessa skogar. I Norrbottens och Västerbottens län hafva vi ju haft en skogslag, i Norrbottens län sedan år 1874 och i Västerbottens län sedan år 1882, och ingen, som vill vara sanningsenlig, kan bestrida, att icke denna lag verkat på ett mycket fördelaktigt sätt. Vi hafva nu skogar utesfver kustlandet, mycket vackra, återvuxna skogar, som komma att lämna sina ägare en god, årlig inkomst. En annan fördelaktig följd af att denna skogssköfving inom Västerbottens län slutat är, att alla de arbetskrafter, som förut användts på skogssköfving, nu kunna användas till jordbruket, hvilket haft till följd, att sedan skogssköfvingen upphörde, har en stor del förut oodlad jord blifvit uppodlad, man kan säga dubbelt mot förut. Detta har också haft den verkan, att under hela den följd af år, som dessa förändrade förhållanden varat, har detta kustland icke behöft någon hjälp från annat håll. Jag kan därför icke annat än beklaga, att detta förslag till dimensionslag icke gått fram. Nu vill jag i det afseendet icke göra annat yrkande än att föreslå en skrifvelse.

Då norrbottens- och västerbottenslagen kom till stånd, fruktade man i Västernorrland och Jämtland, att en liknande lag skulle införas där; och hvilka medel använde man då för att motverka detta så att man fortfarande skulle få sköfva skogen? Jo, det bildades en skogsvårdsförening, och såsom hedersledamöter i denna insattes mycket framstående män, som naturligtvis trodde, att det skulle blifva en mycket bra förening. Den höll sammanträden en eller två gånger årligen, och där talades om hur skogen skulle kunna kultiveras. Men jag tror, att jag icke misstager mig, om jag påstår, att denna förening icke åstadkommit kultivering af mer än ett å tvåhundra tunnland skog under alla dessa år.

Jag vill nu — jämte det att jag är med om utskottets förslag — hemställa, att i anledning af min motion, n:o 50, Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

Kungl. Maj:t tacktes taga i öfvervägande, huruvida en lag angående värden af enskildes skogar i Västernorrlands och Jämtlands län borde där införas lika med den nu i Norrbottens och Västerbottens län gällande med de ändringar, Riksdagen kan i dessa dagar komma att besluta.

Herr Bergström: Blott några få ord angående principerna i den stora fråga, som föreligger.

Det har af åtskilliga varma vänner till våra skogar framhållits, hvilken utomordentligt stor betydelse en lag för värden af de enskilda skogarne genom deras relativt stora areal skulle hafva för vårt skogsväsende i sin helhet. För att bevisa detta har det anförts siffror, som visa, huru stora skogsmarker tillhöra staten och huru stora tillhöra enskilde. Men dessa siffror visa icke hvilket inflytande en lag om värden af de enskilda skogarne har på frågan i sin helhet, då detta endast och allenast beror på huru stora de skogar äro, som icke i detta nu genom lag eller på annat sätt stå under skogstjänstemäns vård. Vi få väl nämligen icke antaga, att den lag, som nu är föreslagen, skall verka bättre än de skogstjänstemän, som hittills styrt och ledt värden af skogarne. Jag har sökt göra en beräkning öfver huru stor del af våra skogsmarker det är, som hittills icke varit underkastade forstlig vård eller lagstadgade bestämmelser, och kommit till det resultat att denna del utgör blott 30 procent af hela vår skogsareal. Denna siffra synes mig reducera betydelsen af frågan om värden af de enskilda skogarne till dess rätta halt.

I den reservation, hvori jag deltagit, har jag velat afstyrka skogsvårdsafgifterna. Med afseende på dessa afgifter vill jag ytterligare fästa kammarens uppmärksamhet på, att om de antagas, har Första Kammaren liksom gifvit på hand en ny skatt. Det låter icke så nu i första ögonblicket. Men inom utskottet har framkastats tanken på, att afgifter skulle påläggas skogskonsumtionen äfven för inhemsk förbrukning, exempelvis för järnhandteringen. Har man blott fått saken en gång fastslagen, kommer den nog att vidare fullföljas. Vi hafva ju redan sett motioneras om, att denna skatt skulle höjas och till hälften inflyta till staten.

Detta i allmänhet.

Vid 1 § skulle jag vilja yttra några ord om dess affattning i den reservation, hvori jag deltagit. Där bestämmes, att ansvaret vid afverkning skall ligga ensamt på afverkaren. Meningen med detta har varit, att så snart afverkningen är gjord, skulle skogsägaren, hvilken ansvaret därefter drabbar, kunna framställa anmärkning mot afverkaren, för den händelse denne öfverträd gifna bestämmelser. Han har således i sin hand att omedelbart gentemot den, till hvilken han haft det förtroendet, att han åt honom upplåtit afverkningsrätten (och hvilken sålunda också bör vara vederhäftig för vid afverkningen åstadkommen skada) vidtaga åtgärder för att utfå ersättning för de fel, som afverkaren gjort

och som eljest komma att drabba honom själf. Afverkaren å sin sida kan, enligt affattningen af 1 § i reservationen, omedelbart efter afverkningen taga syn på denna och därigenom få fastslaget, att han fullgjort sina skyldigheter och att han således icke har några vidare kraf på sig i framtiden. Så, som utskottets majoritet föreslagit 1 §:s lydelse, kan sådan reda och affärssäkerhet ej åstadkommas, emedan skyldigheterna för afverkaren och jordägaren äro gemensamma, så länge ansvar för återväxten finnes. Vi hafva sålunda ansett, att vårt förslag skulle vara betydligt redigare, och att det skulle förhindra många processer och mycket trassel vid dessa affärer. Det är därför vi velat frångå utskottets förslag och framlagt ett eget.

På grund af den långt framskridna tiden vill jag — ehuru det kunde vara mycket att säga härvidlag — icke yttra mig vidare, utan anhåller blott att, med anledning af hvad jag anfört, få yrka bifall till reservationen.

Herr Montgomery: Den föregående talaren har i sin reservation framhållit, att han anser, att en lagstiftning i denna sak icke är behöflig. Men jag anser, att den är ytterst behöflig, speciellt därför, att de många, som behöfva afverka skog och som gärna skulle vilja undvika att blifva skogssköflare, dock äro tvungna att blifva det. Jag vill anföra ett exempel. Jag behöfver köpa en viss kvantitet virke hvarje år. Jag får detta genom att köpa ungefär hälften af personer, som hafva för princip att afverka en liten del af sin skog hvarje år. Men för att få resten måste jag vända mig till yrkesskogsafverkare. Jag gynnar ju deras handtering på sådant sätt, och vill jag icke göra detta, så är jag tvungen att själf blifva skogsafverkare, ty jag måste ju hafva den kvantitet virke, som jag behöfver. När priset på skogsköpet bestämmes och jag skall konkurrera med dem, hvilka beräkna att sköfva allt, så måste jag ju också beräkna samma pris och — sköfva. På sådant sätt blir jag mot min egen vilja en likadan skogssköflare som de. Men kommer det lagbestämmelser, som säga, att både den ene och den andre skall afverka på samma sätt och efter samma principer, då blifva vi jämnställda med hvarandra.

Denna skogslags effektivitet blir mycket beroende på, huru skogsvårdsstyrelserna fatta sin uppgift, och det är ju icke tu tal om, att undervisningen blir hufvudsaken i deras göromål, och hoppas jag, att de på så sätt fatta sin uppgift, att de meddela undervisning medelst lärare, som resa omkring och hålla föredrag om skogsskötsel, samt att deras tjänstemän likaså, när de komma i tillfälle därtill, söka att undervisa allmänheten, huru den skall sköta sina skogar. Detta är sannerligen väl behöfligt. Riksdag, landsting och hushållningssällskap understödja nu skogsskötseln genom att dels bekosta frösädd och dels att tillhandagå med råd genom skogsingenjörerna. Huru mycket intresse, som af allmänheten ägnas åt frösädden, framgår af skogsodlingsstyrelsens i Värm-

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.

(Forts.)

land rapport för sista året, där det heter: »Men att väcka och intressera en sedan gammalt för skogsodling liknöjd befolkning är ingalunda något lätt arbete, särskildt då tillförene brist på skogsprodukter ej förefunnits, långt mindre varit kännbar i något afseende.» När skogsvårdsstyrelserna skola hafva en så vidsträckt skyldighet, blir det en del kostnader därför. En föregående talare har sagt, att det kostar ungefär 150,000 kronor för att göra af med 800,000 kronor. Så får man väl icke upptaga saken. Deras mission är undervisning. Detta kostar penningar, och för att få dessa penningar måste det vara skogsvårdsafgifter. De, som exportera skogsprodukter i en eller annan form, få betala en knapp half procent af det exporterade värdet, och detta är icke mera än hvad en sådan industri bör kunna orka med.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Annerstedt: Det är icke därför, att jag icke till fullo delar uppfattningen om ämnets vikt eller om önskvärdheten af att vid denna riksdag komma till ett resultat — det är icke därför som jag begärt ordet vid denna 1 §. Förhållandet är nämligen, att i denna 1 § är af utskottet insatt ett särskildt stycke, hvilket enligt mitt förmenande icke bidrager till att göra den nya lagstiftningen väl upptagen bland dem, som den i första rummet drabbar. Det lagförslag, som remitterades till högsta domstolens utlåtande, innehöll i sin 4 § bestämmelser analoga med dem, hvilka utskottet intagit i sista punkten af första stycket i 1 § i utskottets förslag. Detta stadgande innehåller: »Är af ägare afverkningsrätt upplåten till annan och har denne gjort sig till vanskötsel skyldig, vare jämväl ägare ansvarig för att sådana åtgärder vidtagas; äge dock af den skyldige söka åter hvad han sålunda nödgas utgifva.» Mot tillämpningen af en sådan grundsats anmärktes af högsta domstolens samtliga ledamöter, att ett sådant stadgande strider mot en grundsats, hvars riktighet har erkänts i alla länders lagar, nämligen, för att begagna ett af ålder i Sverige använt uttryck: »enhvar äger sin egen sak ensam böta och ej annans lott förverka». Med anledning af denna anmärkning blef den kungl. propositionen omarbetad, så att dessa bestämmelser uteslötos ur densamma. Nu har emellertid utskottet åter intagit bestämmelser i sådan riktning, och såsom skäl därför anföres af utskottet, att »af praktiska skäl och med hänsyn till angelägenheten däraf att lagen varder i möjligaste måtto effektiv har utskottet tillika funnit nödvändigt» att införa denna princip, och därefter anför utskottet vissa omständigheter, som efter utskottets förmenande tala för införande af denna grundsats. Men mot detta resonemang torde man väl i första rummet kunna anmärka, att det väl vore skäl, att, innan man införde en i så hög grad mot våra gällande rättsgrundsatser stridande bestämmelse, man afvaktade, huruvida det verkligen skall visa sig nödvändigt att införa ett dylikt stadgande. Den förste talaren, som här i dag yttrade sig i frågan, framhöll, att, sedan den nya institutionen,

skogsvårdsstyrelser, blifvit införd, det blefve deras sak att se till, hvilken utvidgning lagstiftningen behöfde undergå för att motsvara sitt ändamål. Det torde då icke vara så oriktigt att säga, att innan det af dessa styrelser ådagalagts, att det verkligt är nödvändigt att införa ett sådant stadgande, så torde man kunna underlåta att införa det i lagen. Utskottet anför, att möjligheten af skenaftal skulle nödvändiggöra principens införande; men jag tror, att utskottet därvidlag icke tillräckligt fäst sig vid att ingåendet af dylika skenaftal för den enskilde jordägaren icke är ett så alldeles ofarligt aftal, som utskottet tyckes föreställa sig. Redan däri ligger en stark hämsko på deras ingående, att jordägaren icke har så lätt att beräkna, hvart ett skenaftal kan leda och hvilka olägenheter han af detsamma i framtiden kan komma att blifva underkastad.

Vidare har utskottet icke fäst sig vid, att genom införandet af rättigheten att få afverkningen lagd under förbud hafva skogsvårdsstyrelserna och vederbörande tillsyningsmän ett ganska kraftigt medel att förekomma dessa afverkningar i sådana fall, där deras förekommande är af nöden för lagens effektivitet. Därför synes det mig, att det i frågans nuvarande läge skulle vara en fördel att återföra utskottets förslag till öfverensstämmelse med den kungl. propositionen, hvilket kan ske på det sätt, att den af mig upplästa sista punkten i första stycket af utskottets förslag till 1 § uteslutes, hvarom jag tillåter mig framställa yrkande.

Herr Bergendahl: Då underrättelsen kom, att Riksdagen hade att motse en kungl. proposition rörande förbättrad vård af enskilda skogar, så mottog jag, liksom säkerligen alla i denna kammar, denna proposition med mycken tillfredsställelse. Jag mottog den så, därför att jag funnit, att en lag i detta hänseende vore behöflig. Men jag hade aldrig tänkt mig, att denna lag skulle blifva något annat än en återväxtlag, och jag tyckte då, att den stora apparat, som fanns i den kungl. propositionen, vore större och vidlyftigare, än som behöfdes för att få lagen effektiv. Då jag sedan närmare betraktat 1 § eller själfva grundparagrafen, så frågade jag mig för hos åtskilliga, hvad de ansågo, att denna paragraf egentligen innebar.

Jag tyckte nämligen, att den föreföll mig tämligen oklar. Jag fick icke heller något tillfredsställande svar. Men sedan jag här i dag hört ett par talare — herr Rettig och utskottets ärade ordförande — har det blifvit klart för mig, att här är det icke blott fråga om en återväxtlag, utan äfven om en afverkningslag; och i sådant fall innehåller denna paragraf bestämmelser, som förefalla mig i högsta grad betänkliga. De första orden i paragrafen lyda sålunda: »Å skogsmark, tillhörig enskilde, må ej afverkning så bedrifvas eller efter afverkningen med marken så förfaras, att skogens återväxt uppenbarligen äfventyras.» Den förste talare, som berörde denna sak, herr Rettig, framhöll, om jag fattade honom rätt, att häri ligger, att man vid skogsafverkning måste se till,

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.*
(Forts.)

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

att fröträd kvarlämnas för att man skall vara säker om återväxt, d. v. s. att då en skog skall afverkas och man möjligen kan tänka sig, att skogsägaren icke tänker på att afsätta fröträd, så skall skogsvårdsstyrelsen på anmälan ingripa och åstadkomma, att fröträd lämnas. Detta är enligt mitt förmenande en mycket betänklig sak. I den ort, där jag bor, har man på senare tid börjat öfvergå från detta sätt med fröträd till direkt frösädd eller plantering. Hvem skall då afgöra, hvilketdera sättet är det riktiga? Det skall väl skogsvårdsstyrelsen göra? Men denna styrelse, som består af olika ledamöter det ena året mot det andra, kan det ena året hafva en uppfattning och det andra året en annan. Jag kan således icke veta, hurudan skogsvårdsstyrelsens uppfattning är i det afseendet.

Den högt ärade ordföranden i utskottet talade om, att man skulle hindra, att ungskog afverkades, därför att afverkning af ungskog skulle vara högst fördärlig. Men han glömde att tala om, hvad han menade med ungskog. Därom kunna dock finnas högst olika meningar. Somliga hålla före, att en skog skall vara 40, 50, 60 år gammal, innan den kan kallas för en äldre skog. Det är således högst vanskligt att bedöma, hvad som menas med ungskog. Det kan då hända, att jag blir hindrad att afverka en skog, som jag anser för äldre skog, men om hvilken skogsvårdsstyrelsen har en motsatt uppfattning. Detta tycker jag är en högst betänklig sak, och häraf framgår otvetydligt, såvidt jag rätt fattat dessa herrars anföranden, att vi stå inför en afverkningslag, som kommer att i hög grad ingripa i de enskilda skogsägarnes frihet. Jag kan således för min del icke antaga denna paragraf, om den icke blir så ändrad, att de första orden komma att lyda: »Å skogsmark, tillhörig enskilde, må icke efter afverkning med marken så förfaras», d. v. s. icke *vid* afverkningen, utan *efter* afverkningen.

Då jag har ordet och eftersom diskussionen får röra sig äfven om de andra lagförslagen, skall jag tillåta mig fästa uppmärksamheten på 2 § i förordningen angående skogsvårdsstyrelse. Kungl. Maj:ts förslag lyder i motsvarande paragraf:

Hos skogsvårdsstyrelse skall såsom föredragande och sekreterare vara anställd en forstligt bildad man, hvilken fullgjort hvad som erfordras för vinnande af anställning såsom tjänsteman i skogsstaten.

Detta har utskottet ändrat så:

Hos skogsvårdsstyrelse skall såsom *biträde* vara anställd en forstligt bildad man, hvilken *hållst* bör hafva fullgjort hvad som erfordras för vinnande af anställning såsom tjänsteman i skogsstaten.

Jag anser, att den förändring utskottet gjort i paragrafen icke är nyttig. Jag anser, att den formulering, som paragrafen fått i det kungl. förslaget, är den enda riktiga, därför att bland skogsvårdsstyrelsens uppgifter — hvilket äfven framhållits under diskussionen af flera talare — den förnämsta skulle vara att befrämja

den enskilda skogsvården genom uttalanden i skogsfrågan. Häraf framgår alldeles oförtydligt, att i stället för de skogsingenjörer, som de enskilda skogsägarna nu hafva att tillgå för erhållande af råd och upplysningar, skola träda dessa skogsvårdsstyrelser, och huru skogsvårdsstyrelserna komma att taga sitt uppdrag i detta hänseende kommer naturligtvis att bero på huru sekreterarne taga sin uppgift. Då undrar jag, om icke en sådan sekreterare är bäst kvalificerad, som har sådana kvalifikationer, att han får sköta statens skogar. Jag anser, att det är högst olämpligt, om man till sekreterare tager en person, som i detta afseende icke är behörigt kvalificerad, och jag vill dessutom säga, att enligt utskottets förslag kan man dessutom tänka sig, att det blir än den ene, än den andre sekreteraren. Det kommer att oupphörligt växla. Han kan icke få några meriter på denna plats. För det första ligger det ingenting tilltalande i att söka en plats med sämre lönevillkor, än Kungl. Maj:ts förslaget, och då kan man icke heller tänka sig, att skogsvårdsstyrelsen skall få behålla en sådan tjänsteman någon längre tid, utan det blir under några år en och under några år en annan. Då undrar jag, om det icke vore bättre att söka åstadkomma, att man finge en person, som kunde hålla sig kvar på platsen och som hunne sätta sig in i ortens förhållanden under en följd af år. Men detta kan man icke få, om man icke antager Kungl. Maj:ts förslag, d. v. s. bereder honom en god lön och sätter honom på ordinarie stat. Gör man det, så kan han stanna kvar på orten i beräkning på att i en framtid få vederbörlig pension.

Fastän jag, på grund af de anmärkningar, som jag nyss framställt mot 1 §, icke finner lagförslaget tilltalande, med mindre däri göras de ändringar, som jag föreslagit, vill jag dock icke göra något yrkande härom, emedan jag icke tror, att ett sådant yrkande skulle vinna någon anslutning i kammaren. Jag har endast velat uttala mina anmärkningar. Men i sammanhang härmed har jag tyckt mig böra framhålla för kammaren, att den, när den kommer till behandlingen af 2 § i förordningen om skogsvårdsstyrelse, bör taga i öfvervägande, huruvida det icke kan vara skäl att antaga denna paragraf i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i stället för efter utskottets förslag.

Herr Stephens: Här har från många håll betonats, hvilken stor och viktig fråga den vi nu afhandla är, huruledes skogshandteringen för Sverige spelar en större rol än någon industri, och af hvilken betydelse det är att skyndsamt vidtaga effektiva åtgärder för att våra skogar skola bibehållas för framtiden. Denna fråga har, som herrarne veta, stått på dagordningen i många år. Svarigheten har legat däri, att man velat lagstifta, huru enskilda personer skulle få använda sin enskilda egendom. På grund af att detta varit syftet, hafva lagförslagen undan för undan dels fördröjts, dels försämrats, i det man velat framskaffa något effektivt, på samma gång man ej velat gå den enskilde för nära. Så är äfven nu förhållandet. Utskottets förslag går ut på att göra

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts).

så litet, därför att man egentligen icke vågar göra någonting, men på samma gång vill tysta den allmänna opinionen. Man känner, att landet fordrar, att någonting skall göras, och af denna anledning, mina herrar, kommer man med ett förslag, som man kan vara belåten med därför — ja, därför att man kan få det igenom. Hade man ej kunnat få det igenom, hade man nog ej varit så belåten därmed.

Jag har ställt mig som reservant, icke mot hela förslaget, men mot vissa delar af detsamma och vill, såsom min reservation går ut på, göra förslaget till någonting mera, än det är, något effektivt, någonting, som verkligen kan hafva betydelse för bibehållandet af våra skogar. Jag vill lägga större plikt, större skyldighet på jordägaren, än utskottet vill. Hvad säger utskottet? Utskottets 1 § börjar med en sats, som jag verkligen icke begriper. Jag har blifvit tillfrågad af många, om jag begriper den, och jag har måst tillstå, att jag ej gör det. Hvad hade jag att iakttaga, om jag ville afverka skog, efter det denna lag blifvit antagen? Jo, jag vore nödtvungen att vända mig till skogsvårdsstyrelsen och anhålla om dess besked, huru jag skulle bära mig åt. Därpå måste naturligtvis skogsvårdsstyrelsen svara mig, och jag rättar mig efter dess föreskrift, att afverkningen skall bedrivas så och så. Det må vara rätt eller orätt, i och med detsamma jag följer skogsvårdsstyrelsens föreskrift, är jag fullkomligt fri från alla skyldigheter för öfrigt. Jag behöfver ej göra någonting därutöfver. Den mark, jag afverkar, kan efter mitt förmenande få ligga för fåfot, så att säga, utan någon skog i hundra år, huru länge som helst, — jag är enligt den lag, som vi nu gå att taga emot, fri från alla vidare omsorger, fri från allt ansvar.

Jag har velat hafva något annat. Först och främst bör skogsafverkaren vara skyldig att vidtaga de åtgärder, som kunna på honom ankomma, hvilket ej kan vara så omfattande och betungande; men därutöfver har jag velat, att jordägaren, den, som skörden tillkommer, när den blir mogen, den, som har intresse af att egendomen stiger i värde, skall hafva större skyldigheter, skall vara skyldig att vidtaga de åtgärder, som äro nödvändiga för återväxt, det må vara sädd, det må vara plantering, det må vara hvad som helst, som är nödvändigt, och om han ej gör det, skall det göras på hans bekostnad, det må kosta hvad det vill — detta anser jag vara tillräckligt straff. Det blefve ett slags straff, ty man vet ju, att, när ett arbete skall verkställas utan hänsyn till kostnaderna, det mången gång blir dyrare, än det eljest hade behöft blifva; så är det ju med afseende å vägunderhållet och så med mycket annat. Men jag vet nog, att hvad jag sålunda vill och hvad de andra reservanterna, med hvilka jag förenat mig, vilja vill ej kammaren, vill ej Riksdagen. Det är för mycket.

Således har jag ej den allra ringaste utsikt till att få min eller reservanternas vilja fram, men jag vill detta oakadt säga min mening, och min mening är den, att den lag vi nu antaga kommer att göra mera skada än nytta, då den kommer att för-

dröja vidtagandet af de åtgärder, som borde komma till stånd utan dröjsmål. Kommer lagen att antagas, hvad blir följden? Frågan om återväxten, som man velat befrämja, blir undanskjuten, och under tiden afverkas skogen undan för undan. Har utskottet vidtagit någon åtgärd för att hindra en för långt gående afverkning? Nej, utskottet medgifver, att man får afverka hvad man vill: man får afverka 100-årig skog, man får afverka 10-årig skog, och man får afverka träd att sälja till julgranar. Utskottet har ej begränsat afverkningsrätten till vissa dimensioner, och utskottet har ej heller sagt, att man ej får afverka mer än en viss del af sin skog om året. Utskottet medgifver, att man får afverka altsammans, och därtill har utskottet lagt allenast en liten punkt: man skall göra det på ändamålsenligt sätt. Ja, detta kan ju innebära något, men det kan i allt fall ej innebära så mycket. Det går väl dock hufvudsakligen ut på, att det skall lämnas några fröträd på tunnlandet. Ja, mina herrar, är det granträd, behöves ej mycken bläst, förrän de ligga på marken, och är det mycket stark storm, tager den äfven omkull furuträden, som inträffade på mina skogsfal vid den starka stormen sista jul. Är det ungskog, finnas inga fröbärande träd. Ja, då får man lämna dungar af 20-åriga buskar. Dessa lära väl torka bort, om de äro granar; äro de furor, kunna de väl med tiden växa till, så att de kunna lämna frö, men den skog de frambringa blir då mycket dyr. Är hafva gått förlorade. Man behöfver blott räkna efter, hvad räntan gör på ett kapital, som är engageradt i en skogsaffär. Tager man tunnlandets jordvärde till 15 eller 20 kronor, och har man utgifvit 10 kronor för kultivering, kommer man till det resultat, att efter 112 år detta kapital med ränta på ränta skulle hafva växt till 6,000 eller, rättare, nära 7,000 kronor. Huru skall man kunna taga ett sådant belopp ur ett tunnland skogsmark? Det är ju alldeles otänkbart.

Men man säger: att man bör hafva uthållig skogsafverkning, i så fall skall väl skogen vårdas genom sådd och plantering för att icke förlora för mycken dyrbar tid. — Här har talats om i dag, att det är den grofva skogen, som lämnar penningarna, men att den klena skogen lämnar jämförelsevis litet. Ja, mina herrar, men vi hafva nog sett, huru den grofva skogen går sin väg så småningom, och jag tror ej, att vi få igen den så snart. Den blir för dyrbar. Vi kunna ej producera sådan. Lätom oss hellre se till, om vi ej kunna hålla marken öfverallt beväxt med ung- och medelåldrig skog! Nej, säger man, det få vi ej göra; vi skola ej göra annat än följa den lag, att man skall lämna fröträd. Ja, i vissa fall hafva vi ingen nytta af fröträden, i andra fall kunna vi hafva nytta af dem. Detta beror på mångfaldiga omständigheter: på markens beskaffenhet och på mycket annat. Men vi få dock erkänna, att om vi vilja någonting, mina herrar, måste vi verkligen besluta oss för att göra jordägaren skyldig att minst vidtaga de åtgärder, som äro nödvändiga för att det skall kunna blifva återväxt, och sådana åtgärder är det, som reservanterna hafva begärt.

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

Vi hafva begärt, att marken, när det är behöfligt, i vissa fall skall besås eller planteras, och kommer detta att ske, få vi skog på alla våra till skog tjänliga marker. Kommer det icke att ske, ja, mina herrar, då blir det här i landet stora, stora trakter, som komma att ligga kala och öde.

Man har gjort många anmärkningar mot reservanterna. Man har framhållit bland annat, att det är omöjligt att återfå skogen — herr Rettig sade det —, om den afverkas helt och hållet. Ja, mina herrar, vill man icke vidtaga några betryggande åtgärder för att få skogen åter, vill man icke så eller plantera eller göra någonting i den vägen, kan det ju blifva omöjligt att få skogen åter. Man kan ju alltid lämna fröträd och afvakta, hvad desamma kunna göra för nytta, men i de flesta fall tror jag, att det på många marker kommer att dröja alltför länge, innan fröträden kunna lämna en effektiv återväxt. Lagen bör väl i allt fall gälla hela landet. Här har visserligen sagts, att för de norra provinserna det passar bättre med en dimensionslag, men jag tror likväl, att en dimensionslag ensam icke är till fyllest, utan att en återväxtlag bör gälla för hela landet.

Beträffande skogsvårdsstyrelsen har jag den åsikt, att denna bör så litet som möjligt ingripa i den enskildes göranden. Jag anser, att man icke bör genom uppsyningsmän och sådant skapa ett spändt förhållande mellan jordägarna och de myndigheter, som skola öfvervaka skogsvården. Således kan jag icke vara med om, att man vidtager så aggressiva åtgärder, som här äro i fråga. Men jag anser, att det kan vara tillräckligt, att jordägaren är skyldig att vidtaga alla de åtgärder, som äro nödvändiga för återväxten. Vidtager han ej dessa åtgärder, må det ske på hans bekostnad, och det kommer att blifva mycket dyrare, än om han gjort det själf. Således blir det alltid en betydlig plikt för jordägaren, om han icke vidtager åtgärder för återväxt. I många delar af vårt land gäller, som vi veta, den regel, att hushållningssällskapen intressera sig för skogsvården, och utan någon lag har detta verkat mycket godt. Jag vill blott läsa upp hvad som skrives från Kronobergs län:

»Skogsodlingen i Kronobergs län. Ur Hushållningssällskapets berättelse angående skogsodlingen i länet under föregående år meddela vi följande:

Rekvisioner af skogsfrö och plantor samt kostnadsfritt bi-träde vid skogsodlingen ha inkommit från 424 enskilda jordägare. Genom Hushållningssällskapets understöd ha under året planterats 96,200 tallplantor, 351,900 granplantor, 950 bergtallsplantor och 9,250 lärkträdsplantor samt utsåts 367³/₄ kg. tallfrö, 220¹/₂ kg. granfrö, 1 kg. bergtallsfrö och 20 kg. lärkträdsfrö.

Under året ha 2,000 folkskolebarn erhållit undervisning i skogsodling.

Till skogsodlingens befrämjande har under 1902 utgifvits tillhoppa kronor 10,112,66. Af detta belopp har i anslag erhållits från

staten 4,000 kronor, från landstinget 1,000 kronor och från Hus-hållningssällskapet 4,000 kronor.»

Denna uppsats är tagen från Smålandsposten för den 4 april 1903.

Således ser man, mina herrar, att så snart skogen får värde, drager sig ej skogsägaren från att göra uppoffringar för att bibehålla sin skog. I södra Sverige, där vi hafva lätta kommunikationer, lätthet att afsätta våra skogsprodukter utan dryga omkostnader, vidtaga vi sådana åtgärder, som här äro i fråga, utan någon lag därom, och så kommer nog så småningom att ske allt allmännare, i mån som skogens värde stiger, och jag tror, att man på den vägen kommer längre, än om man genom aggressiva och våldsamma åtgärder, med beslagtagning af skogseffekter, plikt-fällning och afverkningsförbud, försöker att tvinga fram hvad man får, blott man sköter sin egendom på naturligt sätt, ekonomiskt. Kommen ihåg, mina herrar, att det är ekonomien det gäller! En person, som känner, hvilka inkomster han kan få af sin skog, sköter den nog ordentligt; anser han, att det är förspild möda, bryr han sig ej om det.

Jag tror, att man på den af mig antydda vägen skall komma längre. Jag har ej motsatt mig att vara med om att vidtaga åtgärder för skogsvård, men jag har motsatt mig, att dessa åtgärder skola vidtagas genom polisuppsikt och stränga straff, såsom böter och fängelse, något, som jag icke tror blifva lyckligt. Jag tror, att det kommer att göra hela lagen förhatlig, på samma gång som det icke kommer att blifva till någon egentlig nytta, då ingenting hindrar mig att, i enlighet med lagen, sköfva min skog: jag blott lämnar några fröträd, och därmed är jag fri från allt ansvar. Därför har jag ej kunnat förena mig med utskottets majoritet. Af den anledningen har jag varit nödtvungen att reservera mig. Oaktadt jag vet, att denna reservation icke vinner något afseende i denna kammare, såsom läget nu är, då man på förhand beslutit, att man skall trumfa en lag igenom, den må vara hurudan som helst, har jag dock icke kunnat underlåta att uttala hvad jag nu sagt. Jag tror icke, att denna lag kommer att lända till någon nämnvärd nytta. Den kommer möjligtvis att gifva anledning till en och annan rättegång, men jag tror icke, att man kommer att blifva belåten med den. Det är anledningen, hvarför jag icke kunnat sluta mig till utskottets förslag, utan förenat mig med herr Benedicks.

Jag yrkar bifall till vår reservation.

Herr Nordenfalk: Utskottets ordförande sade, då han nyss hade ordet, att han ansåge denna paragraf vara lätt att tolka. Jag vet icke, om jag kan till fullo instämman i detta hans yttrande, men jag är fullkomligt öfverens med honom däri, att vill man målet, måste man också vilja medlen, det vill här säga, att man måste hafva något förtroende till sundt förstånd, insikter

*Lagförslag
angående värd
af enskildes
skogar.*
(Forts.)

Lagförslag och opartiskhet hos dem, som med tillämpningen af stadgandena
angående vård få att skaffa.
af enskildes
skogar.
(Forts.)

Hvad beträffar innehållet i 1 §, som är grundläggande för hela lagen, den, om hvilken hela lagen vänder sig, är det af synnerlig vikt, att dess innebörd blir klart fattad och så exakt som möjligt får sitt uttryck i lagen. Regeln, den grundläggande idén, är här, att jag får handtera min skog, huru jag vill, får hugga dåligt, till och med mycket dåligt och i allmänhet handtera min skog, huru jag behagar, ända tills det kommit därhän, att markens produktionsförmåga äfventyras. Detta kan ske på två sätt, säger utskottet. Det kan ske vid själfva afverkningen, och såsom exempel därpå kan nämnas, att hygget utföres så, att någon själfsådd ej kan uppkomma vare sig med afseende å markens beskaffenhet, eller därför att vinden får för stort tillträde. Vidare efter afverkningen, då »med marken så förfares, att skogens återväxt uppenbarligen äfventyras». Utskottet anför därpå två exempel: det ena, att marken brännes, och det andra, att den betas för starkt. Jag vill anföra ett tredje, det säkerligen hvar och en af kammarens ledamöter känner till. En skogsägare har upplåtit till afverkning ett visst antal tunnland. Allt, som var nyttigt, är borttaget. Där kvarstå några granbuskar här och där, en och annan halvuxen gran, toppig, dålig, ur stånd att växa vidare. Möjligtvis finnes också ett eller annat smalt furuträd, som ränt upp, med gles och torftig krona, som vajar för vinden och så dålig, att den icke kan väntas bära kottar. Mellan dessa buskar och plantor ligger ett lager af hvarjehanda affall, bark, kvarlämnadt ris, delar af toppar och dylikt, så tjockt, att det är absolut omöjligt för frön från närbelägen skog att komma ned till marken och gro. Ett sådant förhållande — kommer det under lagens stadgande om ansvar för vanvård? Kan man säga, att härigenom är på lagstridigt sätt med marken förfaret? Den invändningen kan komma att göras att genom dylikt kvarlämnande af affall icke är på något sätt, efter afverkningen, med marken förfaret. Det är emellertid klart för hvar och en, som tagit närmare kännedom om detta ärende, att det varit Kungl. Maj:ts liksom utskottets mening, att ett dylikt förhållande skall hänföras under begreppet vanvård, och att följaktligen åtgärder skola vidtagas, för att marken skall kunna blifva skogbärande. Att det varit kungl. propositionens mening framgår däraf, att i densamma äro begagnade ordalagen: »äro i följd af afverkningen särskilda åtgärder erforderliga».

Jag har velat påpeka detta förhållande och därmed konstatera betydelsen af »förfaras» i detta fall.

Hvad frågan om ansvarigheten beträffar, har den varit föremål för departementschefens, högsta domstolens och särskilda utskottets synnerliga uppmärksamhet. I departementschefens första förslag ålägges det jordägaren att stå för skadan. Högsta domstolen har anmärkt, att det ju bör vara den, som gör skadan, som skall straffas, och departementschefen insätter i förslaget, att i hvarje fall den skall tagas för hufvudet, som gjort afverkningen: »äro i

följd af afverkningen särskilda åtgärder erforderliga för skogens förnygring; åligger det den, som låtit verkställa afverkningen» etc. Utskottet instämmer också i högsta domstolens åsikt, att den skall bära ansvaret, som gjort skadan, men tillägger, att *äfven* jordägaren är ansvarsskyldig. I denna bestämmelse ligger alltså, att jordägaren ock får bära ansvaret, äfven om vid upplåtelse till afverkning den, till hvilken upplåtelsen skett, öfverskridit den befogenhet, som i upplåtelsekontraktet lämnats honom, och sålunda kommit, tvärt emot jordägarens vilja, sådan skada åstad, att skogsvårdsstyrelsen måste ingripa. Detta kan icke vara rätt, och jag sluter mig till herr Annerstedts förslag till lydelse af denna punkt.

Jag begagnar tillfället att, då jag nu har ordet, fästa uppmärksamhet på ett yttrande i afseende å 2 §.

Den, som först hade ordet i dag, begagnade uttrycket, att Konungens befallningshafvande äger »befogenhet» att på anmälan af skogsvårdsstyrelsen verkställa en undersökning. Denna myndighet äger, enligt ordalagen, icke allenast befogenhet, utan måste i hvarje fall, då anmälan af skogsvårdsstyrelse sker, föranstalta om undersökning: det beror, med ett ord, ej på Konungens befallningshafvandes pröfning, om undersökning kommer till stånd, utan den skall verkställas på skogsvårdsstyrelsens anmälan.

Herr af Ekenstam: Det är som representant för Gottland jag begärt ordet, och som sådan kan jag också vid denna sena timme underlåta att ingå i granskning af de förslag, som nu föreligga, huru frestande det än vore att med hänvisning till en redan gällande skogslagstiftning påpeka fördelar och olägenheter i den föreslagna. Våra gottländska förhållanden äro i den föreliggande kungl. propositionen ej berörda, men i det ursprungliga kungl. förslaget, i den form det kom till högsta domstolen, förefanns stadgandet att de fem första paragraferna i den s. k. gottlandslagen skulle upphävas och ersättas med bestämmelser, gällande för hela riket. Det förslaget hafva nu tre reservanter från denna kammare upptagit, och det är därför jag anhåller få säga några ord.

Gottland har haft sin speciella lagstiftning sedan år 1869, ehuru ändring sedermera däri vidtagits, och har utan tvifvel däraf haft åtskillig nytta. Emellertid framträdde däri åtskilliga brister, och för att råda bot å dem nedsatte Gottlands läns landsting år 1900 en kommitté, som skulle utarbete förslag till ändringar. Ett sådant förslag framlades för 1901 års landsting och blef med öfverväldigande majoritet antaget. Därpå öfversändes det genom Konungens befallningshafvande med tillstyrkande till Kungl. Maj:t. På grund af hvad sålunda förekommit hade vi hoppats, att Kungl. Maj:t skulle velat i sammanhang med det förslag, som öfverlämnats till Riksdagen om ändring i skogslagstiftningen i allmänhet, äfven framlägga ett förslag till ändring af den s. k. gottlandslagen. Detta har emellertid icke skett. Huruvida detta

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)

berott på att Kungt. Maj:t ej velat sammanblanda denna specialfråga med den stora, hela riket gällande, eller att betänkligheter uppstått mot förslaget, till äfventyrs på grund af en del inkomna protester, vet jag ej, men jag vet, att vi representanter från Gottland allvarligen afhandlat att genom motion framföra våra önsknningar till Riksdagen, men att vi ansett det ej vara skäl att ytterligare betunga utskottet, som ändå hade så stor arbetsbörd. Emellertid är det under sådana förhållanden af vikt, att icke genom bifall till reservanternas förslag våra önsknningar förryckas, utan hoppas vi, att Kungl. Maj:t, behjärtande vår sak, skall till en kommande Riksdag framlägga ett förslag, grundadt på den basis, som af landstinget angifvits.

I öfrigt har jag intet annat yrkande än om bifall till utskottets förslag.

Herr Afzelius: Herrarne förvåna sig kanske, att jag vid denna sena timme tager ordet i denna fråga; men jag ville bemöta en principanmärkning, som är gjord af min ärade bankamrat och som understöds af herr Nordenfalk. De vände sig bägge mot det stadgande i denna paragraf, som ju är af yttersta vikt, att ägaren af marken, då han upplåtit afverkningsrätt åt någon, får svara för hvad afverkaren gjort. De ville ha detta utslutet.

Herr Annerstedt erinrade om den gamla vackra satsen, att hvar och en äger sin sak ensam böta och ej annans lott förverka. Detta är ett klassiskt ord, som består för alla tider, men blott inom det område, där det har tillämpning. Och det är inom straffrättens område. Men här är det ej fråga om straff. Vore det så, att lagen belade med böter eller fängelse ett visst afverkningsätt och lagen så tillade: man får taga hvilken man vill för hufvudet, ägaren eller afverkaren, då hade vi här en ny upplaga af den gamla historien om smeden och bagaren. Men det är ej på det viset. Det är ej här omedelbart fråga om någon straffpåföljd, utan om något, som i det allmännas intresse skall fullgöras på grund därpå, att ett visst förhållande inträdd. Detta ålägger man både ägaren och afverkaren att sörja för. Först när ej det göres, som det allmänna intresset fordrar, om ägaren handlar i strid med den plikt, som ålägges honom, först då blir det fråga om några påföljder. Och dömes jordägaren till straff, så har han *själf* förskyllt det — genom att öfverträda ett meddeladt afverkningsförbud.

Utskottet har såsom motiv för ifrågavarande stadgande åberopat väsentligen praktiska skäl. Herr Annerstedt anmärkte, att hvad utskottet anfört därom, att man kan genom skenafstal upplåta afverkningsrätt, ej är något starkt skäl. Må vara; men jag frågar: är icke det ett starkt skäl, att afverkaren ofta nog är en tämligen flyktig person, han är här i dag, men på annat håll i morgon, han är solvent i dag, men i morgon har han ingenting alls. Jorden är däremot något säkert att hålla sig till. Den

vet man alltid, hvar man har, där finns alltid något att taga. Det är därför, som detta stadgande är i praktiskt hänseende af så stor betydelse. Hela lagen skulle försvagas till sin effektivitet, om man toge bort ansvaret för jordägaren.

Herr Annerstedt nämnde, att högsta domstolen enhälligt opponerat sig mot detta vid granskningen af det förslag, som remitterades dit från Kungl. Maj:t. Detta är alldeles riktigt. Men huru förhöll det sig med det förslaget? Det lade ansvarigheten för återväxten *uteslutande* på ägaren och tog ingen som helst hänsyn till afverkaren. Detta förslag tager hänsyn till båda. Man har endast fått rätt att hålla sig *äfven* till ägaren.

Vidare är att märka något annat, som är af väsentlig vikt. I detta remitterade förslag hade hänsyn icke tagits till ett förhållande, som är af största praktiska betydelse, nämligen att i stora delar af vårt land afverkningsrätter upplåtits, medan den gamla lagen gällde — innan man ännu hört talas om sådana här ansvarighetsbestämmelser. Man kan väl säga, att det vore högst obehörigt, om på ägaren af en under sådana förhållanden upplåten mark skulle falla ned denna ansvarighet, om hvilken ägaren ej hade en aning, när upplåtelsen skedde. Detta är nu också förebyggdt i det föreliggande förslaget, då det innehåller, att lagen ej skall hafva tillämpning på afverkningsrätt, som är upplåten, innan lagen blef gällande.

Som sagdt, jag anser, att denna bestämmelse praktiskt sedt är af den allra största vikt. Funnes emellertid intet annat försvår, så vore det ändock i min tanke alltför svagt. Men jag anser också, att det är principiellt fullkomligt hållbart. Ty hvad innebär denna lag? Jo, den uppställer som högsta grundsats, att skogarnas skötsel numera icke är uteslutande föremål för privata intressen, utan att det finnes ett allmänt intresse där också, att ett allmänt intresse kräver, att afverkning så bedrifves och med skogsmarken så förfares, att ej våra skogar försvinna. När så är, kan jag ej finna annat, än att staten är i sin fulla rätt, om den säger till jordägaren: du får ej sköta och afverka skogen själf på annat sätt, än att detta intresse skyddas, men du får naturligtvis ej heller låta andra afverka och sköta om saken på annat sätt, än som är förenligt med skogens bestånd; låter du en annan afverka din skog, måste du ställa dig som garant för afverkaren, ty att han fått afverka det, är beroende af dig och af ingen annan. Detta, att man får taga ansvarighet för andra, som man använder, är en grundsats, som är naturlig och ingalunda främmande för vår rätt. Där finnas många exempel på, att på det sättet en får svara för en annan. Sådana bestämmelser ha funnits på sjörättens område alltsedan 1600-talet; skeppare och redare svara för sitt folk. Äfven andra exempel kunde jag anföra. När det som här icke gäller annat än att svara för återväxtens betryggande, synes det mig, att den ifrågakvarande garantien med skäl kan jordägaren åläggas.

*Lagförslag
angående värd
af enskildes
skogar.*

(Forts.)

Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.

(Forts.)

Jag anser därför, som sagdt, förslaget i denna del vara både praktiskt nödvändigt och principiellt hållbart.

Herr Benedicks: Efter den siste ärade talarens anförande kan jag ej låta bli att opponera mig, om det också är med mycket små chanser. Han talar om, att det ej är skäl att lägga ansvaret på afverkaren. Därvid förbiser han i första rummet, att det är afverkaren, som skall kvarlämna fröträd, för att det på ett billigt sätt skall blifva återväxt. Han talar om, att afverkaren i dag är solid och i morgon icke har någonting. Det är ett egendomligt omdöme, när man tänker på, att det i hela Norrland är de stora, rika sågverksbolagen, som äro majoriteten bland afverkarna. Det ligger stor vikt på, att det är afverkaren, som i första rummet skall drabbas af detta ansvar just i praktiskt hänseende och därför att han skall kunna klara sig gentemot eventuella anspråk.

Jag vill icke vidare tala om andra saker nu. Jag vet, hurudan stämningen är, men jag kan icke låta bli, mine herrar, att ännu en gång framhålla, att jag ej blifvit vederlagd i mitt yttrande närmast med afseende å 4 §, att till dessa afverkningsförbud och detta beslagtagande af virke saknas verkliga skäl. Är det fråga om att bestämma, hvilket slags afverkning som får bedrivas eller icke? Om så är, uttala det då tydligt! Det är en skyldighet för lagstiftaren. Men här står det bredvid en annan bestämmelse, som reservanterna för sin del gått in på, nämligen att, om ej afverkaren gjort något, om ej jordägaren gjort något, är det skogs-vårdsstyrelsens sak att på den senares bekostnad fullgöra hvad han skall, d. v. s. skaffa återväxt. Då blir det något gjordt. Hvarken Kungl. Maj:t eller skogskommittén eller utskottet hafva åberopat giltiga skäl för sina drakoniska förslag.

Det är absolut, som herr Bergendahl sade, att det ej är en ren återväxtlag, som det är fråga om, utan att en förstucken afverkningslag återfinnes i 4 §, och det är den jag egentligen velat opponera mig emot. Det är också därför, som, om denna lag antages, den kommer att väcka samma lifliga tillfredsställelse hos afverkarna som väglagen, och det är därför, som jag yrkat afslag å utskottets förslag och fortfarande yrkar det.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande nu föredragna paragraf yrkats: 1:o) att densamma skulle godkännas oförändrad; 2:o) af herr *Annerstedt*, att paragrafen skulle godkännas med den ändring, att ur första stycket skulle uteslutas sista delen, börjande med orden: »Är af ägare», och 3:o) af herr *Benedicks*, att kammaren måtte godkänna motsvarande paragraf utaf det lagförslag i ämnet, som innefattades i den af honom m. fl. vid utlåtandet afgifna reservation.

Härefter gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på paragra-

fens godkännande i oförändradt skick vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf och sedan till kontraposition därvid antagits bifall till det af herr Benedicks framställda yrkande, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

*Lagförslag
angående vård
af enskildes
skogar.
(Forts.)*

Den, som godkänner 1 § i särskilda utskottets förslag till lag angående vård af enskildes skogar, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes motsvarande paragraf utaf det lagförslag i ämnet, som innefattas i den af herr Benedicks m. fl. vid utskottets utlåtande n:o 5 afgifna reservation.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 100;

Nej — 25.

På framställning af herr talmannen beslöts, att, som tiden var tämligen långt framskriden, den fortsatta behandlingen af det föreliggande utlåtandet skulle uppskjutas till aftonsammanträdet.

Kammaren åtskildes kl. 4,39 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Rättelse

i Första Kammarens protokoll onsdagen den 6 maj, f. m., friherre
Åkerhielms yttrande:

Sid. 46, rad. 14 uppifrån, *står*: mest unionella anspråk,
läs: mest minimala anspråk,

Rättelse

i Första Kammarrens protokoll onsdagen den 6 maj 1903, e. m.

Herr *Annerstedts* yttrande nederst å sidan 28 bör lyda sålunda:
Hemställles, att kammaren ville antaga en 78 § i boställsordningen
af den lydelse, paragrafen med detta nummer har i Kungl. Maj:ts
förslag.
